

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Лінгвостилістичні засоби актуалізації концепту ЖАХ
у романах Стівена Кінга і способи їх відтворення
у перекладі українською мовою»

Студента групи МПа 04-21
факультету германської філології
і перекладу
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад
(англійська мова і друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Сивака Владислава Григоровича

Допущена до захисту
«___»_____ 2022 року

Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови
_____ доц. Мелько Х. Б.
(підпис) (ПІБ)

Науковий керівник:
доктор філологічних наук, доцент,
професор Капранов Я. В.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка:ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from the English Language

Master's Degree Thesis in Translation Studies
**under the title: “Lingual and stylistic means of actualization
of the concept of HORROR in novels by Stephen King
and ways of rendering them into Ukrainian””**

Group MPa 04-21
Department of German Philology and
Translation
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation
(English and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Vladyslav H. Syvak

Research supervisor:
Professor
Yan V. Kapranov
Doctor of Philology,
Associate Professor

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студента(ки) II курсу МПа 04-21 групи факультету германської філології і перекладу КНЛУ

Сивака Владислава Григоровича

(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)**

Тема роботи Лінгвостилістичні засоби актуалізації концепту ЖАХ у романах Стівена Кінга і способи їх відтворення у перекладі українською мовою

Науковий керівник доктор філологічних наук, доцент, професор Капранов Ян Васильович

Дата видачі завдання “10” вересня 2021 р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2021 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2021 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2021р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2022 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2022р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2022 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	07 жовтня 2022 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2022 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2022 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) II курсу МПа 04-21 групи факультету германської філології і перекладу спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Сивака Владислава Григоровича

(ПІБ студента)

за темою Лінгвостилістичні засоби актуалізації концепту ЖАХ у романах Стівена Кінга і способи їх відтворення у перекладі українською мовою

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	_____ усі компоненти присутні , _____ один компонент відсутній _____ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ незначні помилки в оформленні _____ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота _____ може бути (не може бути)

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

_____ (підпис керівника)

(_____ (ПІБ керівника)

” ____ ” _____ 2022 рік

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

студента(ки) II курсу МПа 04-21 групи факультету германської філології і перекладу спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Сивака Владислава Григоровича

(ПІБ студента)

за темою Лінгвостилістичні засоби актуалізації концепту ЖАХ у романах Стівена Кінга і способи їх відтворення у перекладі українською мовою

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — <i>загалом 10 балів</i> (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

(ПІБ рецензента)

(підпис рецензента)

” ” _____ 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
РОЗДІЛ 1	4
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ ЖАХ У СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТВІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ.....	4
1.1 Підходи до визначення терміна «концепт» у мовознавстві.....	4
1.2 Досвід дослідження засобів вербалізації концепту у перекладознавчому аспекті.....	10
1.3 Особливості художнього дискурсу та специфіка його перекладу	14
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2	22
ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ ЖАХ У РОМАНАХ СТВЕНА КІНГА.....	22
2.1 Репрезентація концепту ЖАХ за допомогою фігур кількості	22
2.2 Актуалізація концепту ЖАХ за допомогою фігур якості	24
2.3 Вербалізація концепту ЖАХ за допомогою фігур тотожності.....	38
Висновки до розділу 2	40
РОЗДІЛ 3	42
СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ АКТУАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ ЖАХ У РОМАНАХ СТВЕНА КІНГА	42
3.1 Способи еквівалентного відтворення українською мовою засобів вербалізації концепту ЖАХ у перекладі романів Стівена Кінга.....	42
3.2 Перекладацькі стратегії збереження експресивності засобів вербалізації концепту ЖАХ у перекладі романів Стівена Кінга	56
Висновки до розділу 3	60
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	70
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	70
ДОДАТОК.....	71
SUMMARY.....	92

ВСТУП

Поняття концепту завжди було цікавим для лінгвістичних досліджень, заснованих на аналізі різних концептів. Концепти вивчаються у лінгвістиці, психології, культурології. Той факт, що досі не вироблено однозначного тлумачення цього поняття та те, що для аналізу концептів використовуються різні підходи та методи викликає потребу більш детального дослідження.

Емоційний концепт ЖАХ, який становить особливий інтерес для проведеного дослідження, вже привертав увагу деяких дослідників, однак фундаментальних досліджень стосовно проблеми актуалізації концепту та способів їх відтворення в україномовному перекладі не існує.

Актуальність теми зумовлена тим, що концепт ЖАХ у художній літературі жахів є одним із ключових, однак малодосліджених концептів. Специфіка концепту ЖАХ та аналіз алгоритму перекладу представляє особливий інтерес, оскільки важливо максимально точно передати атмосферу ЖАХУ у перекладі.

Мета роботи полягає у виявленні засобів актуалізації концепту ЖАХ в англійській мові на прикладі романів Стівена Кінга та аналізі способів їх відтворення в україномовному перекладі.

Для досягнення поставленої мети передбачається вирішення наступних **завдань**:

1. Дослідити проблематику терміну “концепт” у сучасному мовознавстві, перекладацькі стратегії відтворення концепту ЖАХ, особливості художнього дискурсу та специфіку його перекладу;
2. розглянути репрезентацію концепту ЖАХ за допомогою фігур кількості, актуалізацію концепту ЖАХ за допомогою фігур якості та вербалізацію концепту ЖАХ за допомогою фігур тотожності;
3. дослідити способи еквівалентного відтворення українською мовою засобів вербалізації концепту ЖАХ у перекладі романів Стівена

Кінга та перекладацькі стратегії збереження експресивності засобів вербалізації концепту ЖАХ у перекладі романів Стівена Кінга.

Об'єктом дослідження є концепт ЖАХ, виражений різними лексичними одиницями.

Предметом дослідження є мовні засоби репрезентації концепту ЖАХ у романах Стівена Кінга.

Дослідження практичного матеріалу проводилося на основі **методів** концептуального та контекстуального аналізу, аналізу словникових дефініцій, порівняння. Метод суцільної вибірки використовувався для відбору прикладів для аналізу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в роботі вперше описано концепт ЖАХ з точки зору засобів його репрезентації у вибраних творах Стівена Кінга.

Практичне значення одержаних результатів визначається тим, що отримані у кваліфікаційній роботі результати є певним внеском до загальної теорії перекладу, зіставного мовознавства, лінгвістики, філології. Матеріали та результати можуть бути використані студентами лінгвістичних вузів на практичних заняттях з англійської мови, на спецкурсах з когнітивної лінгвістики. Запропонований підхід до вивчення концепту страх може бути використаний при розгляді інших мовних концептів.

Апробація результатів дослідження.

Кваліфікаційна робота магістра у складі має вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, список лексикографічних джерел, додатки, резюме. У вступі визначено об'єкт, предмет роботи, її мету та завдання та доведено актуальність. У першому розділі представлений теоретичний огляд концепту, аспектів перекладу концепту ЖАХ та особливостей художнього дискурсу. Другий розділ присвячений розгляду репрезентації концепту ЖАХ за допомогою фігур кількості, актуалізації концепту ЖАХ за допомогою фігур якості та вербалізації концепту ЖАХ за допомогою фігур тотожності. Третій розділ демонструє практичне дослідження способів еквівалентного відтворення

українською мовою засобів вербалізації концепту ЖАХ у перекладі романів Стівена Кінга та перекладацьких стратегії збереження експресивності засобів вербалізації концепту ЖАХ у перекладі романів Стівена Кінга. Додатки ілюструють практичний матеріал дослідження. У списку використаних джерел представлена актуальна література, яка стала основою дослідження. Резюме розкриває основні особливості проведеного дослідження.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ ЖАХ У СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТВІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1 Підходи до визначення терміна «концепт» у мовознавстві

У сучасній лінгвістиці немає чіткого і точного визначення терміна «концепт», оскільки поняттям концепт послуговуються науковці одразу кількох галузей мовознавства: когнітивістика [15: 132], семантика [19: 3] та лінгвокультурологія [22: 131]. Існує багато точок зору щодо проблематики визначення цього поняття, розглянемо їх детальніше.

С.О. Аскольдов визначає концепт як уявне утворення, яке заміщає у процесі думки невизначену множину предметів одного й того ж роду. Концепт може бути заміником деяких сторін предмета чи реальних дій, а також може бути заміником різного роду хоч і дуже точних, але суто уявних функцій. Дослідник акцентує свою увагу на тому, що замісна роль концептів у сфері думки, загалом, збігається за своєю метою та значенням із різного роду замісними функціями у сфері реальних життєвих відносин, а таких заміщень у життєвій сфері дуже багато та, окрім того, стверджує, що концепт пізнання має завжди відношення до якоїсь множинної предметності – ідеальної чи реальної. Він визначає слово як органічну частину концепту [3: 65].

С.Г. Воркачов вважає, що концепт існує не для самого слова, а для кожного словникового значення слова окремо. Дослідник запропонував вважати концепт «алгебраїчним» виразом значення, яким оперують люди переважно у всіх видах мовної діяльності, тому що людина не може охопити значення слова у всій його складності, через що іноді інтерпретує його по-своєму. Згідно думки дослідника, концепт не тільки підміняє значення слова і тим самим знімає розбіжності, відмінності в розумінні значення слова, що полегшує спілкування, але він також розширює значення, залишаючи

можливості для співтворчості, домислення і для емоційної аури слова. З погляду лінгвіста, концепт — не просто позначення алгебри, знак або сигнал — концепти є «посланнями», які можуть сприйматися адресатами по-різному [6: 68]. У цій інтерпретації також було позначено деякі постулати, які згодом фігуруватимуть у формулюваннях визначення поняття «концепт» інших учених. Під вищевказаними постулатами розуміються такі: концепт – вираз алгебри, тобто оперативна одиниця письмового та усного мовлення; зміст концепту – у всій його складності ширший, ніж можливість людини охопити його свідомістю. Також як один з постулатів приймається те, що на значення концепту накладається індивідуально-особистісний чинник, що залежить від екстралінгвістичних особливостей (віку, професії, особистого досвіду). Підсумовуючи визначення концепту, наданого С.Г. Воркачовим, можна сказати, що концепт є результатом зіткнення словникового значення слова з особистим та народним досвідом.

А. П. Бабушкін розглядає концепти як структури уявлення знань. Він розуміє концепт як будь-яку дискретну змістовну одиницю колективної свідомості, що позначає предмет реального чи ідеального світу, що зберігається у національній пам'яті носіїв мови як пізнаного субстрату. Концепт вербалізується, позначається словом, інакше його існування неможливе [4: 53].

З.Д. Попова та Й.А. Стернін визначають концепт як дискретне ментальне утворення, яке є базовою одиницею розумового коду людини. Воно володіє відносно впорядкованою внутрішньою структурою, що є результатом пізнавальної (когнітивної) діяльності особи і суспільства і несе комплексну, енциклопедичну інформацію про предмет або явище, про інтерпретацію такої інформації суспільною свідомістю та ставлення суспільної свідомості до цього явища або предмета. Дослідники також пропонують трактувати концепти як одиниці мислення, а не як одиниці пам'яті, оскільки їх основне призначення – забезпечити процес мислення. Також вчені зазначають, що не всі концепти мають мовне вираження, є багато понять, які не мають стійкої назви. Багато концепцій є емпіричними. Вони вважають, що концепти не вимагають етнічної

та культурної специфіки. Як приклад автори наводять побутові поняття, які не мають жодної етнокультурної специфіки. Автори вважають, що не всі поняття мають ціннісний компонент, наприклад, просторові та часові поняття [15: 132].

Р.М. Фрумкіна зазначає, що концепт є об'єктом концептуального аналізу, мета якого – простежити шлях пізнання сенсу концепту та записати результат формалізованою мовою семантики [19: 3].

М. Маккарті вважає, що терміни «концепт» і «поняття» не рівні, заміна терміна «поняття» на термін «концепт» є не просто термінологічною заміною. Концепт – це завжди знання, структуроване у фрейм, а це означає, що він відображає не просто суттєві ознаки об'єкта, а всі ті, які в даному мовному колективі заповнюються знанням про сутність. Концепти, стереотипи, еталони, символи, міфологеми є знаками національної та навіть загальнолюдської культури [22: 131].

Ю.С. Степанов вважає, що «концепт» та «поняття» – терміни різних наук; «поняття» вживається головним чином у логіці та філософії, а термін «концепт», запозичений з математичної логіки, останнім часом закріпився ще й у науці про культуру, у культурології. Дослідник розглядає концепт як факт культури та виділяє три компоненти концепту:

1. основна, актуальна ознака;
2. додаткова, або кілька додаткових, «пасивних» ознак, які вже є неактуальними, «історичними»;
3. внутрішня форма, зазвичай зовсім не усвідомлювана, репрезентована у зовнішній, словесній формі [19: 21].

Н.Д. Арутюнова пропонує залучити семантику мовного знака до когнітивного мовознавства, що є єдиним засобом формування природи концепту. Дослідниця визначає концепт як концептуальну природу мовних висловлювань [2: 43]. Подібної точки зору дотримується М.Ф. Аліференко, який стверджує, що семантика мовного знака є основним джерелом знань про природу репрезентованого поняття [1: 35].

У сучасних дослідженнях аналіз поняття «концепт» проводять за двома напрямками:

1. За гносеологією концепту (з погляду походження концепту, а також його співвідношення з дійсністю та формами його прояву).

2. За типологією концептів (з точки зору певної науки з урахуванням її понятійного апарату та її потреб у цьому терміні) [14: 17].

Концепт є ментальною одиницею, елементом свідомості. Людська свідомість – посередник між реальним світом та мовою. У свідомість надходить культурна інформація, у ньому вона фільтрується, переробляється, систематизується. Концепти утворюють свого роду культурний шар, що виступає посередником між людиною і світом [18: 23].

В.В. Красних визначає концепт як зерно першосмислу, семантичний «зародок» слова. Концепт тому і стає дійсністю мовлення, образно даної в слові, що існує реально так само, як існує мова, фонема, морфема. Концепт є те, що не підлягає змінам у семантиці словесного знака, що, навпаки, спрямовує думку мовців, визначаючи їх вибір і створюючи потенційні можливості мови. І на відміну від образу, символу, поняття є точкою відліку, і завершення процесу на новому рівні семантичного розвитку живого в мові; він і є джерелом загального сенсу, який виникає в системі відносин множинних форм і значень [11: 56].

С. Г. Воркачов виділяє у складі лінгвокультурного концепту три складові: понятійну, що відображає його ознакову та дефіційну структуру, образну, що фіксує когнітивні метафори, що підтримують концепт у мовній свідомості, і значущу, що визначається місцем, яке займає ім'я концепту в мові, куди увійдуть також його етимологічні та асоціативні характеристики [6: 65].

В.І. Карасик зазначає, що концепт складається з трьох компонентів – понятійного, образного та ціннісного. Він вважає, що культурний концепт у мовній свідомості – це багатовимірна мережа значень, які виражаються лексичними, фразеологічними, пареміологічними одиницями, прецедентними

текстами, етикетними формулами, а також мовленнєво-поведінковими тактиками, що відображають фрагменти соціального життя [7: 213].

У «Словнику когнітивних термінів» термін «концепт» не представлений самостійною словниковою статтею, однак його значення розкривається у статті «Поняття», а «концепт» як синонім позначений поруч у дужках. Згідно словникової дефініції, поняття (концепт) – явище того ж порядку, що і значення слова, але воно розглядається в дещо іншій системі зв'язків; значення – у системі мови, поняття – у системі логічних відносин та форм, досліджуваних як у мовознавстві, так і в логіці [33: 167].

М. Піменова зазначає, що концепти – це одиниці концептуальної системи, що містять інформацію про світ. Ця інформація може бути пов'язана як з сучасним, так і з віртуальним станом світу. Концептом є те, що людина знає, думає, уявляє про предмети зовнішнього і внутрішнього світу. Концепт є репрезентацією якоїсь частини світу [14: 17].

На думку П. Верта, концептом є термін, який служить для пояснення одиниць психічних ресурсів нашої свідомості та інформаційної структури, що відображає знання та досвід людини. Концепт є змістовною одиницею нашої понятійної системи і всієї картини світу, відображеної в психіці людини. Він також вважає, що концепти зводять різноманітні спостережувані та уявні явища до чогось однорідного, об'єднуючи їх під одним заголовком. Вони дозволяють нам зберігати знання про світ і є будівельними елементами, сприяють опрацюванню нашого досвіду, узагальнюючи інформацію за певними категоріями та класами, розробленими суспільством [31: 121].

Поняття концепту багатовимірне, тому для визначення його структури можливі різні підходи. Концепт має складну структуру, що включає, з одного боку, все, що стосується змісту поняття, а з іншого – ознаки, що роблять його фактором культури: етимологію, сучасні асоціації, оцінку та конотації. Структура поняття – це сукупність узагальнених ознак і груп ознак, необхідних і достатніх для ідентифікації предмета чи явища як фрагмента картини світу. Як стверджує З.Д. Попова, ці ознаки не виявляють суворої послідовності і мають

індивідуальний характер, оскільки їх формування залежить від умов формування самого концепту для кожної окремої людини [15: 211].

На думку Г.Г. Слишкіна, поняття складається з історичних пластів, різних за часом формування, семантикою та походженням, і має особливу структуру, яка включає ряд компонентів:

- найбільш актуальну;
- додаткову;
- внутрішню форму (часто не існує в повсякденному житті) [17: 35].

На думку В. Карасика, центром концепту завжди є його цінність, і на цій основі він виділяє три компоненти в структурі поняття:

- ціннісний;
- фактичний (зберігається у свідомості у словесній формі і може бути безпосередньо відтворений у мовленні);
- образний (невербальний, дає лише опис) [8: 77].

Ю.С. Степанов розглядає концепт як груповий психічний комплекс, до складу якого входять не тільки смисловий зміст, а й ставлення людини до відображеного об'єкта, його оцінка та інші компоненти:

- універсальні;
- культурні (пов'язані з життям людини в певному культурному середовищі);
- соціальні (визначаються належністю людини до певного соціального шару);
- групові (через належність людини до певної вікової чи статевої групи);
- індивідуальні (формуються під впливом освіти, виховання, індивідуального досвіду) [18: 22].

Дослідивши різні підходи до трактування терміну «концепт», можемо зробити висновок, що він має двосторонню природу: як значення мовного знака (лінгвістичний та культурологічний напрями), так і змістовну сторону, яка представлена в ментальності (когнітивний напрям). Ці два підходи

відрізняються векторами відносно носія мови: когнітивний підхід до концепту передбачає напрям від індивідуальної свідомості до культури, а культурологічний підхід – напрям від культури до індивідуальної свідомості.

Незважаючи на різноманітність існуючих визначень концепту, можна виділити в них спільну рису: у них завжди наголошується актуальна для сучасної лінгвістики ідея комплексного вивчення мови, свідомості та культури. Узагальнення точок зору на концепт та його визначення в лінгвістиці дозволяє дійти такого висновку: концепт – це одиниця колективної свідомості, що має мовне вираження та характеризується етнокультурною специфікою.

1.2 Досвід дослідження засобів вербалізації концепту у перекладознавчому аспекті

Переклад художнього твору завжди вважався найскладнішим видом перекладу, адже він передбачає не лише передачу денотативних значень, як, наприклад, у випадку зі спеціальними текстами, а й адекватну та повну передачу всіх конотацій та підтекстів, які мав на увазі автор. Художній переклад твору вимагає відображення бачення світу очима письменника, що своєю чергою вимагає повноцінного розуміння перекладачем усіх прихованих смислів автора. Таким чином, можна сказати, що розуміння та передача змісту художнього твору – це фактично процес взаємодії концептосфер автора та перекладача [10: 232].

Саме складність об'єкта перекладу передбачає постійну увагу перекладознавчих досліджень до проблеми перекладу художніх текстів. Особливо гостро це питання стало в останні десятиліття, коли розпочалися активні наукові пошуки у сфері лінгвокогнітивістики, дослідницькі здобутки якої безперечно змінюють погляд на процес розуміння та перекладу художнього твору. Так, основні проблеми перекладу художніх текстів розглядалися такими провідними дослідниками, як В.М. Комісаров, Дж.Марко. Вони наголошували на необхідності передачі ідейно-образної структури

оригіналу, національного забарвлення, рис літературного спрямування, скорочення історичної дистанції [21: 258].

Недостатньо дослідженою залишається проблема відтворення концепту ЖАХ перекладі літератури жахів. Перш ніж розпочати роботу над перекладом художнього тексту, перекладач повинен дослідити загальну ідею твору, вивчити, якими концептами вона відображена в наративній структурі тексту та визначити низку стратегій для відтворення цих концептів під час перекладу.

Концепт як одиниця свідомості містить вербально закріплене психологічне судження, що передбачає сильний емоційний вплив на читача. Отже, аналіз концепту відповідно дає можливість відкрити особливості мовної картини світу, у якій втілюється сприйняття людиною явищ реальної дійсності і яка фактично є основою загальної картини світу. Концепт ЖАХ кожної окремої нації, мовної спільноти відрізняється, хоча дещо схожий за емоційним наповненням, що ускладнює проблему його відтворення іншими мовами [9: 192].

Загалом, авторська художня картина світу пропускається через свідомість перекладача, якому не вдається повністю нівелювати мовні прояви власної особистості, сформовані та розвинені в процесі соціалізації згідно з усталеними в суспільстві нормами, а це може спричинити вербалізацію його сприйняття концепту ЖАХ та прояви різноманітних неточностей та нових відтінків. Внаслідок цього переклад може містити іншу емоційно-сміслову домінанту, відмінну від оригінальної та притаманну більш особистісному сприйняттю тексту перекладачем, ніж автором. Відповідно до цього доречно з'ясувати, яку роль відіграє концепт ЖАХ у структурі мовної особистості автора та його важливість у процесі створення та відтворення текстів [9: 194].

У сучасній методології дослідження концептів художніх творів традиційно виділяють **два етапи**: вивчення засобів реалізації концепту у мові на матеріалі дефініцій та словникових статей та дослідження особливостей словесного втілення концепту у мовленні на матеріалі певного типу текстів.

Основними методами перекладацького аналізу концепту ЖАХ залишаються функціональний (контекстуальний) та концептуальний методи. На думку В.В. Красних, контекстуальна методика перекладацького аналізу полегшує завдання ідентифікації елементів концепту та сприяє адекватному відтворенню концепту у певному дискурсі [11: 56]. Застосування методики концептуального аналізу дозволяє досліджувати текстові структури, проникаючи в глибинну семантику твору для виявлення та розпізнавання семантичного містичного простору художнього твору, який автор створив у первинному тексті, та адекватного його відтворення при перекладі засобами іншої мови, надає більш широкі можливості для аналізу природи концепту, його розуміння як внутрішньоорганічної субстанції твору.

Релевантними цілями нашого дослідження вбачаються запропоновані О.О. Коляденко принципи концептуального підходу до перекладу, критерії виділення та перекладацького аналізу концепту в художньому тексті, які характеризуються чіткою структурованістю, логічна основа яких повністю відповідає питанням та завданням лінгвістичної складової теорії та практики. Завдяки розробленим критеріям ми можемо проаналізувати правильність відтворення перекладачем концепту ЖАХ під час роботи з художнім текстом, а також простежити логіку перекладача під час вибору перекладацьких тактик, обраних для адекватного відтворення ключового задуму автора [9: 193].

Основними принципами концептуального підходу до перекладу О.О. Коляденко є:

1) виявлення у вихідному тексті концептів та єдностей, які лягають у їх основу;

2) врахування при перекладі авторської концепції оригіналу, яка визначає його зміст та стиль; відтворення у перекладі стилістичних особливостей оригіналу із залученням різних трансформацій, спричинених відмінностями між мовними та концептуальними картинами світу;

3) максимально точне відтворення емотивної напруги тексту оригіналу; врахування мовної та концептуальної картин одержувача перекладу;

4) обов'язкове зіставлення концептуальної інформації, що містить оригінал, з тією, на яку буде перекладено твір, що є важливою передумовою досягнення адекватності [9: 195].

Кожному художньому тексту притаманна особлива система мовних засобів, які автор добирає й упорядковує у тексті відповідно до свого мовного чуття, прагнучи викликати у читача певні естетичні, емоційні враження. При перекладі художніх творів необхідно якомога точніше добирати та організовувати виразні засоби цільовою мовою щодо мови оригіналу, враховуючи специфіку стилістичних особливостей та засобів виразності [12: 18].

Стратегія та прийоми роботи перекладача залежать від співвідношення мови оригіналу та мови перекладу. Розуміння завжди передує перекладу як обов'язкова умова процесу перекладу. У процесі перекладацької практики перекладач керується певними принципами. Переклад повинен повністю відповідати нормам мови перекладу, що є основним принципом [10: 88].

Перетворення, за допомогою яких здійснюється перехід від вихідних одиниць до одиниць перекладу, називаються трансформаційними перетвореннями [10: 94]. Завдяки використанню перекладацьких перетворень можна точно і повністю передати думку автора. За А.О. Раті, до основних перекладацьких прийомів при перекладі концептосфери літератури жажів є *добір стилістичного відповідника, стилістичне підсилення, стилістичне послаблення та втрата* [16: 132].

У ході теоретичних досліджень ми дійшли висновку, що для повноцінного перекладу важливо не лише адаптувати текст в цілому та окремі стилістичні прийоми, щоб зміст був збережений, а й передати авторський намір та зберегти образність тексту, щоб не зруйнувався зв'язок між письменником і читачем. Процес перекладу художніх текстів може бути складним, але, незважаючи на можливі неточності, при перекладі необхідно досягти головної мети – передати не тільки форму, а й суть, не тільки інформативну, а й естетичну функцію художнього твору.

Таким чином, при роботі з літературою жахів ключовими труднощами залишаються адекватне/неадекватне відтворення перекладачем прагматичного потенціалу вихідного повідомлення; ідентифікація семантики художнього простору; визначення способів його вербальної реалізації. Перекладач повинен намагатися передати сутність концепції ЖАХ зберігаючи емоційну напругу художнього твору. Від цього залежить, чи значення ключових концептів буде збережено або повністю або частково нівельовано.

1.3 Особливості художнього дискурсу та специфіка його перекладу

Художній дискурс несе у собі відбиток культури певного етапу історії суспільства. Без розуміння цього поняття неможливо описати механізм взаємодії ендемічних для культури, до якої належить читач, соціальних концептів та стереотипів (його персонального «духовного простору») та аналогічних концептів і стереотипів, підданих переосмисленню, інтерпретації та оцінці в тексті, взаємодії, що відбувається в процесі актуалізації художнього тексту. У сучасній лінгвістиці тексту термін «дискурс» не має однозначного трактування [32: 44]. Це пов'язано з тим, що дискурс є предметом міждисциплінарних досліджень і входить до кола інтересів інших дисциплін, а саме: лінгвістики тексту, літературознавства, дискурсології, соціолінгвістики, психолінгвістики, когнітивної лінгвістики, прагматики.

Традиційно під терміном «дискурс» розуміють текст, який є результатом цілеспрямованої соціальної дії та текст як сукупність мовних, соціокультурних, прагматичних, когнітивних та психічних факторів [34]. Вивчаючи твори художньої літератури, маємо справу із художнім дискурсом. Художній текст розрахований на особливий тип комунікантів та спеціальний розподіл ролей між ними. У зв'язку з тим, що основним призначенням художнього дискурсу є емоційно-вольовий та естетичний вплив на тих, кому він адресований, то головним фактором є його прагматична сутність.

Художній текст є одним із компонентів акту художньої комунікації, представляючи особливу художню реальність, яка, поєднуючись із дискурсами автора та читача, створює новий тип дискурсу. Ю. Лотман вважає, що простір художнього дискурсу постає як необхідний посередник між літературою та мовою, між літературою та зовнішньою реальністю. Саме в ньому формується те семіотичне середовище, яке, на думку дослідника, є необхідною умовою реалізації комунікативної функції словесного мистецтва [12: 25].

Художній дискурс – це підлеглий естетичній комунікації дискурс мовця та персонажів. Ю. Лотман описав специфічні ознаки художнього типу дискурсу, найважливіша з яких, на його думку, полягає в тому, що змістом повідомлення у такому дискурсі є особистість. Повідомлення в художньому дискурсі набуває характеру актуалізації особистістю своєї цілісності. Дослідник робить висновок, що художній дискурс пропонує не нову ментальність, а нову мову для її актуалізації [12: 25]. Під художнім стилем можна також розглядати послідовний передбачуваний/непередбачуваний процес взаємодії тексту та реального читача. Проте текст без читача неповний. Реально він існує у процесі його сприйняття, при реконструкції тієї частини його змісту, яка прямо в тексті не виражена, але передбачається, що вона відома читачеві та подається у процесі створення художнього дискурсу.

Художній тип дискурсу є одним із найскладніших понять теоретичного дискурсу. Кожен лінгвіст тлумачить його по-своєму з огляду на певні аспекти його природи. Художній дискурс – це втілення вербального повідомлення, яке передає предметно-логічну, естетичну, образну, емоційну та оцінну інформацію, об'єднану в ідейно-мистецькому змісті тексту в єдине ціле.

За своєю сутністю художній дискурс відображає культуру на певному етапі розвитку суспільства. Дискурс художньої літератури сприяє насамперед концептуалізації знань. У найзагальнішому сенсі під дискурсом слід розуміти передусім ідеологічно оформлену мовну діяльність мовної особистості, що формує вербальний простір конкретного наукового напрямку чи мистецтва у межах взаємодії з іншими безпосередніми учасниками цієї діяльності.

Під художнім дискурсом слід розуміти комунікативний акт, який не обов'язково і не в першу чергу переслідує цілі (питання, твердження, загрози, обіцянки), характерні, наприклад, для міжособистісної комунікації, або будь-який інший набір цілей, притаманний іншим типам дискурсу [30: 258].

Однією з основних відмінностей дискурсу художнього твору від інших типів дискурсу є мета. Так, **мета художнього дискурсу** може бути описана наступним чином: письменник за допомогою свого твору здійснює спробу впливу безпосередньо на духовний простір читача як реципієнта. Під духовним простором розуміється система цінностей, знань, погляди на життя конкретної людини, сподівання і бажання, особистісні орієнтири [30: 261].

Іншою характерною рисою художнього дискурсу є те, що художній текст має особливу креативну дійсність, тобто його створення відбувалося під впливом уяви і творчої енергії автора, що зумовлює його умовний і, як правило, вигаданий характер. З цього випливає, що **художній текст чи дискурс у вузькому значенні є вигаданим**, у його межах співвідношення зображуваного світу з дійсністю носить опосередкований характер, переломлюється через індивідуально-авторське сприйняття, трансформується відповідно до інтенції автора, тобто концептуалізується.

Наступною особливістю дискурсу художнього твору є те, що **характеризується різноманітністю жанрових, тематичних, вікових та ідеологічних складових**. За своєю структурою художній дискурс має різноманітний і неоднорідний характер, він складається з великої кількості піддискурсів, які й створюють різноманіття всього твору [27: 30]. Більше того, як вже було згадано, однією з, мабуть, основних відмінних рис дискурсу художнього твору є те, що він містить у собі компонент конкретної культури, що є домінантним на певному етапі розвитку суспільства.

У тексті художнього твору можна виділити домінуючі концепти (репрезентація яких є метою комунікації), які отримують у ньому оцінку та переосмислення з позицій автора чи героя твору. Вони вводяться автором шляхом експлікації з ознак і компонентів, властивих свідомості автора або

героя твору (залежно від суб'єктної позиції автора при здійсненні ним мовного акта), причому процес експлікації прозорий і відкритий для читача, в процесі актуалізації тексту несвідомо бере участь у ньому, дозволяє автору здійснювати заміну компонентів експлікації, що утворюють концепт у свідомості читача, на свої компоненти, таким чином створюючи в ньому новий концепт, відмінний від початкового. Під мовними засобами презентації маються на увазі насамперед тропи та лексика, що вживається автором у художньому тексті, які служать засобом вираження ставлення автора до об'єкта висловлювання [28: 56].

Формування художнього концепту полягає в нарощуванні сенсу у процесі обростання буквального значення слова новими сенсами. Художній концепт, як одиниця художньої картини світу письменника, репрезентується ним за допомогою художнього образу, здатного вийти за межі твору та пов'язати конкретний художній текст з іншими творами автора та художньої літератури [20: 235].

У цьому дослідженні художній концепт розглядається нами як складне, багатогранне структурно-семантичне ментальне утворення, що формується у свідомості автора як результат його сприйняття дійсності, та реалізує своє значення у просторі художнього дискурсу. Дослідження художнього концепту та процесів його кристалізації у просторі художнього тексту уможливорює аналіз процесів породження художнього сенсу, вивчення концептосфери народу і навіть дозволяє проаналізувати стан певної культури цьому етапі розвитку.

Переклад художніх текстів – це цілком особливий вид перекладу, який відрізняється від інших своїм творчим характером. За різноманітністю мовних засобів, прийоми художнього стилю вважаються найбагатшими. Для перекладу художніх творів необхідно залучати екстралінгвістичні знання, щоб вміти ідентифікувати в тексті та адекватно передати різноманітні стилістичні прийоми тексту оригіналу [5: 208].

Автор художнього тексту завжди прагне підкреслити свою індивідуальність, іноді використовуючи для цього найнеординарніші мовні засоби [13: 26]. Складність перекладу полягає в такій необмеженій, нестандартній формі і, відповідно, змісту художніх творів: для перекладу оригінального тексту необхідно підібрати такі мовні засоби, щоб мати змогу якомога повніше і точно виразити єдність художньої літератури, зміст і форму оригінального тексту, авторський ідіостиль і задум [23: 85].

Метою перекладу художнього тексту є перетворення тексту оригіналу на текст-еквівалент іншою мовою з урахуванням стилістичних особливостей автора. Про еквівалентність перекладу можна судити за ступенем збереження стилістичних прийомів оригіналу в тексті перекладу; чим вищий цей ступінь, тим еквівалентніший переклад [29: 211]. Перекладаючи художній текст, необхідно враховувати прагматичне завдання перекладу, яке полягає в досягненні бажаного комунікативного ефекту на читача.

Основною функцією художнього тексту є естетичний вплив на читача. Одним із найважливіших критеріїв оцінки художнього перекладу вважається фактор адекватності естетичного впливу оригіналу та перекладу [24: 131].

Перекладачі зазначають, що проблема співвідношення перекладу художнього тексту з його оригіналом, допустимого ступеня трансформації та оцінки якості такого перекладу постійно перебуває в центрі уваги перекладознавства. Незважаючи на те, що переклад покликаний повністю замінити вихідний текст, досягти абсолютної ідентичності перекладу оригіналу неможливо через те, що не всі елементи форми та змісту оригіналу можуть бути точно відтворені в тексті перекладу [25: 123].

Особливо цікавим підвидом художнього дискурсу є література жахів. Відповідно до визначення Oxford Dictionary, «хоррор» – це кінематографічний чи літературний жанр, спрямований на те що, щоб викликати почуття переляку [34].

Як і будь-який інший популярний жанр, хоррор має свої відмінні риси, які виділяють його серед інших літературних напрямів. Основною рисою

даного жанру є прагнення викликати в читача почуття страху, яке може досягатися різними способами. Сюди можна віднести несподівані сюжетні повороти, загальну моторошну атмосферу твору, опис психологічних розладів або фізичних каліцтв. Також однією з найважливіших рис жанру хорор є використання лексики, яка спрямована на те, щоб викликати у читача переляк. Цей ефект може досягатися використанням лексики з негативною конотацією, відповідними прикметниками, звуконаслідуванням, повторами, що викликають почуття тривожності [16: 132].

Ще однією відмінністю романів жанру «хоррор» є так звані архетипи чи сюжетні лінії, у яких вибудовується ефект переляку [26: 225]. У сучасній хоррор літературі можна виділити три архетипи:

- історії про будинки, населені примарами;
- історії про різних монстрів;
- історії про монстрів-дітей.

Таким чином, дискурс художнього твору значно відрізняється від інших видів дискурсу. Він має особливий характер взаємовідносин та взаємодії між письменником і читачем, залучення культурних, естетичних та особистих знань про світ та відображення особливого ставлення до навколишньої дійсності. Багато в чому завдяки жанровому, тематичному та ідеологічному різноманіттю художній текст має дискурсне різноманіття. Саме у зв'язку з цими відмінними рисами вивчення дискурсу художнього твору становить особливий дослідницький інтерес.

Однією з найважливіших особливостей художнього дискурсу є той факт, що він містить у собі культурну складову та сприяє концептуалізації духовного досвіду та знань. Використання мовних засобів, сприяють репрезентації концептів і концептосфер, служить не тільки для здійснення комунікації в контексті художнього дискурсу, а й для впливу на духовний світ реципієнта.

Література жанру хорор як різновид жанру художньої літератури становить особливий дослідницький інтерес, оскільки хоррор є складним та різноманітним жанром, який має довгу історію та велику значимість у сучасній

літературі. Як і будь-який повністю сформований літературний жанр, хоррор має певну структуру, властиву лише йому. Література жахів має свої особливості, як лексичні і граматичні, так і семантичні, які необхідно знати і враховувати при побудові алгоритму перекладу, щоб максимально точно передати атмосферу страху і різноманіття кожного твору.

Висновки до розділу 1

Термін концепт у сучасній теоретичній літературі характеризується термінологічною множинністю. З одного боку, концепт потрактовують як значення мовного знака (семантичний та культурологічний напрями), з іншого, як ментальний конструкт (когнітивний напрямок). Незважаючи на різноманітність існуючих визначень концепту, можна виділити в них спільну рису: у них завжди підкреслюється актуальна для сучасної лінгвістики ідея комплексного вивчення мови, свідомості та культури. Узагальнення точок зору на концепт та його визначення в лінгвістиці дозволяє дійти такого висновку: концепт – це одиниця колективної свідомості, що має мовне вираження та має етнокультурну складову.

До основних перекладацьких прийомів при перекладі засобів вербалізації концептів літератури жахів зараховують добір стилістичного відповідника, стилістичне підсилення, стилістичне послаблення та втрата. Для повноцінного перекладу важливо не лише адаптувати текст в цілому та окремі стилістичні прийоми, щоб зміст був збережений, а й передати авторський намір та зберегти образність тексту, щоб не зруйнувався зв'язок між письменником і читачем. При роботі з літературою жахів ключовими труднощами залишаються адекватне/неадекватне відтворення перекладачем прагматичного потенціалу вихідного повідомлення; ідентифікація семантики художнього простору; визначення способів його вербальної реалізації. Перекладач повинен намагатися передати сутність концепції ЖАХ зберігаючи емоційну напругу

художнього твору, від чого залежить, чи значення ключових концептів буде збережено або повністю або частково нівельовано.

Дискурс художнього твору значно відрізняється від інших видів дискурсу. Він має особливий характер взаємовідносин та взаємодії між письменником і читачем, залучення культурних, естетичних та особистих знань про світ та відображення особливого ставлення до навколишньої дійсності. Багато в чому завдяки жанровому, тематичному та ідеологічному різноманіттю художній текст має дискурсне різноманіття. Саме у зв'язку з цими відмінними рисами вивчення дискурсу художнього твору становить особливий дослідницький інтерес. Однією з найважливіших особливостей художнього дискурсу є той факт, що він містить культурний компонент та сприяє концептуалізації духовного досвіду та знань. Використання мовних засобів, що сприяють репрезентації концептів і концептосфер, служить не тільки для здійснення комунікації в контексті художнього дискурсу, а й для впливу на духовний світ реципієнта. Складність перекладу полягає в необмеженій, нестандартній формі і, відповідно, змісту художніх творів: для перекладу оригінального тексту необхідно підібрати такі мовні засоби, які зможуть якомога повніше і точніше виразити єдність художньої літератури, передати зміст і форму оригінального тексту, авторський ідіостиль і задум. Література жанру хоррор як різновид жанру художньої літератури становить особливий дослідницький інтерес, оскільки хоррор є складним та різноманітним жанром, який має глибоке коріння та велику значимість у сучасній літературі. Як і будь-який повністю сформований літературний жанр, хоррор має певну структуру, властиву лише йому. Крім того, література жахів має свої особливості, як лексичні і граматичні, так і семантичні, які необхідно знати і враховувати при побудові алгоритму перекладу, щоб максимально точно передати атмосферу страху і різноманіття кожного твору.

РОЗДІЛ 2

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ ЖАХ У РОМАНАХ СТВЕНА КІНГА

2.1 Репрезентація концепту ЖАХ за допомогою фігур кількості

Стівен Кінг у своїй творчості здатний торкнутися найпотаємніших куточків людської душі в пошуках страху. Але свої здібності він виявляє і не лише в тому, що здатний зачепити читача за «живе», а й у розумінні природи свого адресата. Намагаючись привернути увагу читача, письменник створює атмосферу, максимально наближену до повсякденного життя.

Метою нашої роботи було виявлення засобів актуалізації концепту ЖАХ в англійській мові на прикладі романів Стівена Кінга та аналізі способів їх відтворення в україномовному перекладі, а саме, була поставлена мета дослідити романи Стівена Кінга «It», «Pet Sematary», «Shining» і виявити якими прийомами автору вдається впливати на читача і створити атмосферу страху. Для дослідження репрезентації концепту ЖАХ нами було обрано романи, які вважаємо найбільш значущими у творчості письменника. Вони є найбільш популярними у читачів і мають безліч екранізацій, а також є найбільш цікавими з погляду теми нашого дослідження.

У розглянутих нами романах страх використовується для нагнітання обстановки, під час зав'язування сюжету та під час кульмінації. Автор широко використовує різноманітні лінгвостилістичні засоби, які допомагають автору створити атмосферу містичного і, водночас реального, змусити уяву читача працювати та додумувати те, про що не сказав автор, дозволяє «зіштовхнутися» зі своїми власними страхами та побачити всю картину (цілком або частково), створити свій світ страху самостійно.

Світ страху в романах Стівена Кінга створюється за допомогою різних стилістичних засобів. У художньому тексті стилістичні прийоми відіграють

значну роль. Такі прийоми створюють алегоричну образність, коли образ виникає зі зближення одного предмета або явища з іншим. Мається на увазі зміна основного значення слова, перенесення назви з одного предмета чи явища на іншу [34:88].

Під стилістичним прийомом А.М.Приходько пропонує розуміти навмисне і свідоме посилення будь-якої структурної чи семантичної межі мовної одиниці. Головною ознакою є цілеспрямованість вживання того чи іншого елемента, що протиставляється його існуванню у мовній системі [38:122].

Стилістичні прийоми мають такі функції у художніх текстах:

- створення художньої виразності;
- створення пафосу;
- створення комічного ефекту;
- створення перебільшення;
- створення описової характеристики.

У літературі жанру жахів стилістичні засоби допомагають досягти максимального ефекту страху та жаху. Розглянемо більш детально репрезентацію концепту ЖАХ за допомогою фігур кількості.

До фігур кількості належать прийоми, утворені на основі вираження порівняння двох різнорідних предметів (явищ) або їх властивостей із спільною ознакою. В аналізованих романах фігури кількості не були частотними, було знайдено тенденцію автора до використання гіперболізації та використання літоти.

Гіперболою є стилістичний прийом вираження навмисного збільшення властивостей предмета або явища, нерідко до таких, якими вони реально не володіють [49:22]. Таке перебільшення підвищує емоційність висловлювання. У Стівена Кінга гіпербола використовується порівняно рідко, і тому зберігає значення перебільшення:

- *She had not known there could be so much terror in all the wide world [IT:URL].*
- *Oh but she was so terrified [IT:URL].*

Коли автор використовував гіперболу, він хотів підкреслити, що почуття та емоції мовця знаходяться на найвищому емоційному рівні, жах настільки сильний, що він ненавмисно перебільшує кількісні або якісні аспекти того, про що говорить.

Літотою є твердження через заперечення протилежної ідеї, навмисне ослаблення говорячим ознаки чи властивості, про яку йдеться [52:148], наприклад:

- ***'it's hard to be afraid of things that aren't 'real' [IT:URL].***

Коли автор використовував літоту, він хотів підсилити нереальність подій у романі, які у людини зі здоровим глуздом викликали би лише подив. Існування Воно було справжнім, що мало викликати у читача найвищу форму жаху. За допомогою використання літоти тексту надається навіть деяка жаклива іронічність.

Таким чином, репрезентація концепту ЖАХ за допомогою фігур кількості у романах Стівена Кінга Кінга «It», «Pet Sematary», «Shining» була представлена тенденцією автора до використання гіперболізації та літоти. Вживання гіперболи для репрезентації концепту ЖАХ дозволило автору продемонструвати найвищий емоційний рівень почуття ЖАХУ, коли герой роману ненавмисно, а під впливом емоцій, перебільшує аспекти того, про що йде мова. Використання літоти підсилило жакливу іронічність існування Воно.

2.2 Актуалізація концепту ЖАХ за допомогою фігур якості

Розглянемо більш детально актуалізацію концепту ЖАХ за допомогою фігур якості. До фігур якості належать стилістичні прийоми опосередкованої мовної образності відомі з часів античної риторики під назвою «тропи». У

романах Стівена Кінга були знайдені та проаналізовані такі тропи як метафори, епітети та порівняння. Порівняння, епітети, метафори реалізують такий вид вторинної номінації, як перенесення значення з урахуванням подібності об'єкта номінації з тим об'єктом, назва якого переноситься на об'єкта номінації.

Порівняння виникає на основі перенесення прямого значення слова з однієї смислової сфери на слово, що позначає предмет або особу з іншої предметно-смислової сфери. Зв'язок двох слів складається на основі «третього члена», у якому міститься загальна властивість двох зіставляваних величин, що формально утворюють нову цілісність з допомогою порівняльних сполучників [43:38].

У романах Стівена Кінга порівняння використовувалися досить частотно:

- *'His fear was already gone; it had slipped away from him as easily as a nightmare slips away from a man who awakes, cold-skinned and gasping, from its grip; who feels his body and stares at his surroundings to make sure that none of it ever happened and who then begins at once to forget it' [IT:URL].*
- *'But his fear was not a mirage; neither were the hot tears which spurted from his eyes and froze on his cheeks a second after being shed. He ran, boots thudding on the sidewalk, and behind him he could hear the mummy in the clown suit climbing up from the Canal, ancient stony fingernails scraping across iron, old tendons creaking like dry hinges'* [IT:URL].
- *Hanscom smiled. The smile was ghastly, horrible. It was like watching a corpse smile [IT:URL].*
- *'She didn't weep; the shame and horror she felt were too deep for tears' [IT:URL].*

- *'Blood splattered its faded jeans, and looking back over his shoulder, filled with a kind of dreadful, unbreakable fascination that was akin to hypnosis Richie saw that the seams of the jeans were giving way in places, and tufts of coarse brown fur had sprung through' [IT: URL].*
- *'Then Jud turned toward him, the hood seeming to surround a blankness, and for one moment Louis imagined that it was Pascow himself who now stood before him, that the shining light would be reversed, trained on a grinning, gibbering skull framed in fur, and his fear returned like a dash of cold water' [PS: URL].*
- *'He just stood there, she said, his hands dangling at his sides and his head pushed forward, lookin like a boxer who's ready to eat him some canvas. She said she stood there on her porch, heart goin like sixty, too scared to move. Then she said he turned around, and it was like watching a drunk man try to do an about-face' [PS: URL].*
- *'So why had the flesh of his face and hands begun to creep, and why bad the hair along the back of his neck begun to stand up, as if the flesh back there had suddenly tightened?' [SH: URL].*
- *'His mouth was dry, his eyes like hot marbles, his heart triphammering in his chest' [SH: URL].*
- *'Just like every big hotel has dot a ghost... heart attack or stroke or something like that' [SH: URL].*

- *'... his heart leaping into his mouth like a hot lump of ice, fearing that each turn would bring him face to face with the human tiger in these halls' [SH: URL].*
- *'Jack suddenly looked scared, as if he'd seen something that might just have been a ghost' [SH: URL].*
- *'His breath was racing now, and the panic was like a rat behind his forehead, twisting and gnawing' [SH: URL].*
- *'Terror as black as midnight swept through her' [SH: URL].*
- *'Then a shriek of such mad fear and pain came through the pipe that the guttering match fell from Bill's fingers and went out' [IT:URL].*
- *'Up ahead, Pascow was only a moving shadow, and now Louis's terror seemed to have crystallized into a bright sculpture in his mind: I am following a dead man into the woods, I am following a dead man up to the Pet Sematary, and this is no dream. God help me, this is no dream. This is happening' [PS: URL].*
- *'Mewling, gasping, Eddie hunched his way backward. He could hardly breathe. His heart was a runaway engine in his chest' [IT:URL].*
- *'Big as a barn, big as one of those silly Japanese movie monsters that used to scare you when you were a little kid' [IT:URL].*
- *'his fear returned like a dash of cold water' [PS: URL].*

Порівняння, що виражають атмосферу жаху є типовими для романів Стівена Кінга, вони репрезентують домінуючий жанр романів письменника – ЖАХ. Вони також описують персонажів, їх почуття і їх навколишній світ; передають оцінки героїв. Завдяки вибору використаних лексем такі порівняння допомагають створити атмосферу жаху та напруженості, а також розкривають характерні риси персонажів та їх оточення.

Метафора є особливо характерним тропом для творчості Стівена Кінга і є засобом вторинної номінації на основі зовнішньої подібності оригіналу та об'єкта номінації. Заміщення відбувається на основі переносного значення слова, на основі об'єкта-джерела переносного значення. Метафора є поліфункціональною та служить конкретизації уявлення, риторичної мети (підкреслення, виділення) та естетичної виразності [37:125].

При метафоризації на поверхню виходить абстрактний знаково-символічний зміст. При стилістичних трансформаціях важлива не відчутність і реальність співвіднесених елементів, а процес актуалізації третього, неявного значення, що виникає на перетині двох явно виражених прийомів значень. Тому процес актуалізації і полягає у породженні третього, символічного значення.

Наведемо приклади метафор у романах Стівена Кінга:

- *'He stood at the head of the stairs, forward motion temporarily spent, filled with fear, breath wheezing noisily in and out of the pinhole his throat had become, and regarded his weeping wife' [IT:URL].*
- *'But the fear he wanted to see-the fear of him-was not on her face. There was fear, but it had come out of the telephone, and fear was not supposed to come to Beverly from that direction' [IT:URL].*
- *'But his fear was not a mirage; neither were the hot tears which spurted from his eyes and froze on his cheeks a second after being shed' [IT:URL].*

- *'Nothing except the fear that was suddenly suffocating him and the deadly certainty that there was something near, something watching him, gauging its chances, biding its time' [IT:URL].*
- *'He was afraid to get too close. The things inside were slithery and crawly. If the trainman had yelled that they were for him, Eddie would have left them right there' [IT:URL].*
- *'He wanted to see that look in her eyes, that look of fear and terror and shame' [IT:URL].*
- *'Terror washed through him, and then was replaced by a sense of cosmic absurdity' [IT:URL].*
- *'the fear danced mockingly out of reach, and It could only kill the fear by kilting them' [IT:URL].*
- *'For a wonder, she did: stopped and stood looking at him with her wet, bruised eyes, not angry at him, only terrified for him and, coincidentally, for herself' [IT:URL].*
- *'A black fear stole over her heart and closed her throat' [IT:URL].*
- *'Perhaps at the end, when the masks of horror were laid aside, there was nothing with which the human mind could not cope' [IT:URL].*
- *'Would he never be able to express his own terror, lest the fragile welds that made them into one thing should let go?' [IT:URL].*

- *'Mike thought later, going home that night, that he should have listened with disbelief mounting into horror and finally run away as fast as he could' [IT:URL].*
- *'I'd be afraid to look behind me because the clown might be there' [IT:URL].*
- *'And I guess we wanted to scare him' [IT:URL].*
- *'Too easy just to freeze up until you lost your balance or just fainted from fear' [IT:URL].*
- *'I lived in fear of the same thing happening again' [IT:URL].*
- *'a stinging net of pain' [IT:URL].*
- *'Pascow glanced back over his shoulder, and in the moonlight his eyes were silver. Louis felt a hopeless crawl of horror in his belly' [PS: URL].*
- *'I'm going to scream. I can feel it. And he could too; it was roaring up from inside, nothing but a big cold bullet of fear. Reality shimmered' [PS: URL].*
- *'At last he sat on the verge of the grave with the body in his lap, his feet dangling in the hole, his face a horrible livid color, his eyes black holes, his mouth drawn down in a trembling bow of horror and pity and sorrow' [PS: URL].*

- *'He took Gage up the stairs, walking through hot slanting September sunshine, and as he reached the landing, such a premonition of horror and darkness struck him that he stopped-stopped cold-and looked around in surprise, wondering what could possibly have come over him'[PS: URL].*
- *'What are you going to do? Her face was full of dread' [SH: URL].*
- *'So why had the flesh of his face and hands begun to creep, and why had the hair along the back of his neck begun to stand up, as if the flesh back there had suddenly tightened?' [SH: URL].*
- *'all dead skin on the outside, live, hot rivulets of fear on the inside' [SH: URL].*
- *'...he couldn't stop shaking...High yellow flames danced on the dark hearth of his heart' [SH: URL].*
- *'But fear had settled around his heart' [SH: URL].*
- *'Footsteps approaching the door or only the heartbeat in his ears?' [SH:URL].*
- *'... he screamed with all his might. His head seemed to shiver with force of it' [SH: URL].*
- *'There was an iron scream behind his lips, but he would not let it out' [SH: URL].*
- *'The expression on his face was one of drugged horror...' [SH: URL].*

- ‘Danny cried out in shock, his body going tense, trying to draw away from his father’ [SH: URL].
- ‘He could taste his terror now’ [SH: URL].
- ‘Danny Torrance screamed in wretched terror’ [SH: URL].
- ‘Each step toward the shadowy stairwell increased her dread and made her aware that she was leaving her sleeping son behind, alone and unprotected’ [SH: URL].
- ‘Her pulse thudded steadily and deeply in her throat’ [SH: URL].
- ‘Jack’s cries had ceased, but that did nothing to ease her fear’ [SH:URL].
- ‘Ripped out of her sleep by his voice, raised in that old hectoring pitch she remembered so well, she still felt that she was dreaming-but another part knew she was awake, and that terrified her more’ [SH: URL].
- ‘For a moment his brain froze in utter panic and he could not think’ [SH:URL].
- ‘An almost drowsy terror stole through his veins’ [SH: URL].
- ‘Whimpering with fear, she began to pull herself upward again’ [SH:URL].

- *'His hood fell back, revealing his complexion, pale white giving way to hectic red blotches on his cheeks, his eyes bulging with terror' [SH:URL].*
- *'She was an excruciating throb of pain from one end to the other. Every time she inhaled, something stabbed viciously at her, and her neck was wet with blood from her grazed ear' [SH: URL].*

Як бачимо, використання метафор було характерним прийомом для репрезентації атмосфери страху та жаху у романах Стівена Кінга. Яскраві метафори з концептом ЖАХ, які досить частотно використовував письменник, характеризували почуття, поведінку, відчуття героїв роману та дозволили створити максимально напружену атмосферу панічного жаху, який охоплював героїв та доводив їх до повного оціпеніння.

Характерним для романів Стівена Кінга було частотне вживання **епітетів**, яскравих визначень. Наведемо приклади:

- *But he couldn't very well do so, because that expression of solemn fear was also on his own face. He couldn't see it but he could feel it [IT:URL].*
- *He was afraid to get too close. The things inside were slithery and crawly. If the trainman had yelled that they were for him, Eddie would have left them right there [IT:URL].*
- *Her bad dreams had carried over into her waking and she felt a nightmarish free-floating terror [IT:URL].*
- *When they brought him up from under the Canal bridge, his eyes had been open, bulging with terror [IT:URL].*

- *George's eyes would be blank and terrible, the eyes of a zombie in a horror movie [IT:URL].*
- *... and some other voice spoke deep inside her, some terrible voice which could not have been a part of her; surely it was the voice of the devil himself [IT:URL].*
- *The pain was gigantic, terrible [IT:URL].*
- *Following the pain and that brief bright fear, another new emotion had arisen (as all genuine emotions were new to It, although It was a great mocker of emotions): anger [IT:URL].*
- *In the daylight, the almost perfect harmony the three of them made would have been funny; down here in the dark, in the sewers, it was terrifying [IT:URL].*
- *Until this moment Ben had been terrified [IT:URL].*
- *She turned her pale terrified face toward him [IT:URL].*
- *Oh but she was so terrified [IT:URL].*
- *They were alien and somehow crawlingly dreadful, and he supposed that none of them would ever be able to see another one [IT:URL].*
- *a wailing, horrified scream rose in the empty, beer-smelling cave that was Wally's Spa. Beer had given way to arterial streams of blood [IT:URL].*
- *«Hanscom smiled. The smile was ghastly, horrible. It was like watching a corpse smile [IT:URL].*
- *Its eyes were a dark brown, filled with horrible intelligence, horrible awareness[IT:URL].*

- *After a moment Stan smiled back and some of that horrible shocked look left his face [IT:URL].*
- *With a shrill cry of disgust and fear, she picked it off and saw its proboscis come out of her arm like a small dagger, dripping with blood [IT:URL].*
- *The fear was heavy in his chest, almost suffocating. He felt that the only thing keeping him from just sitting down in the water and blubbing like a baby — or just going crazy — was Bill's calm, sure presence . . . and Beverly [IT:URL].*
- *«Her mouth pulled back into a dreadful grin of horror [IT:URL].*
- *Eddie heard a dreadful squirting sound which he thought might drive him mad [IT:URL].*
- *She jerked away from it with a little shriek. She looked down and cringed, one hand against her mouth [IT:URL].*
- *He smiles a little, thinking that a man who can face something like that shouldn't be afraid of anything [IT:URL].*
- *Before his closed eyes rose a terrible image of Ruthie coming to his thirteenth birthday party with her decaying eyeballs hanging on her cheeks and blue mould growing in her red hair, and this image provoked not just sickening horror but an awful doomed love [PS: URL].*
- *What's wrong? he wondered, confused and frightened. His heart was racing; his scalp felt cool and abruptly too small to cover his skull; he could feel the surge of adrenaline behind his eyes. Human eyes really did bug out when fear was extreme, he knew; they did not just widen but actually bulged as blood pressure climbed and the hydrostatic pressure of the cranial fluids increased [PS: URL].*

- *The shakes twisted his body, ripped at it, had their way with it. Louis felt helpless and terrified-not terrified of anything supernatural, not in this bright sunshine, but simply terrified of the possibility that he might be losing his mind. It felt as if a long, invisible wire was being twirled through his head [PS: URL].*
- *I hope that's metaphorical, Jack. Al's voice sounded frighteningly cold [SH: URL].*
- *Don't talk nonsense,...cold sweat sprang out on his brow[SH: URL].*
- *But now the booming was only the racing heart and the only voice in the night was faraway sound of a police siren [SH: URL].*
- *Yes. Jack's heart was thudding dully in his chest [SH: URL].*
- *His face still had that pinched, deadly look [SH: URL].*
- *...terror closed in on him again, a childlike fear, dismal and disheartening [SH: URL].*
- *At last Denny was quiet, only faintly trembling in her arms [SH: URL].*
- *In his mind he heard himself screaming into his frightened, crying son's face... [SH: URL].*
- *An almost superstitious dread [SH: URL].*
- *But he was trembling all over, and his eyes were wide and starey [SH: URL].*
- *And then, eyes widening in horror, he saw the words REDRUM reflecting [SH: URL].*

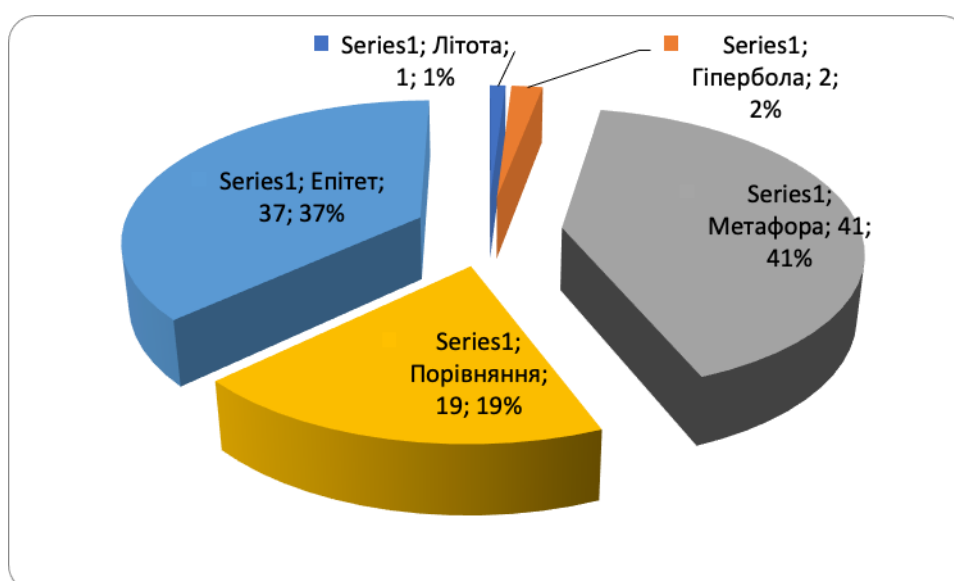
- *It lurched toward him in a horrible, shambling run, the roque mallet swinging up and up and up. [SH: URL].*
- *Because it was frightening, they swept it quickly from their minds [SH: URL].*

Таким чином, епітети у романах Стівена Кінга були частотними засобами створення атмосфери жаху. Епітети у романах письменника характеризували почуття героїв. Вважаємо, що роль епітетів, як і метафор, є найважливішою у творах літератури жахів, оскільки ці стилістичні засоби є найбільш експресивними.

Отже, репрезентація концепту ЖАХ за допомогою фігур кількості та актуалізація концепту ЖАХ за допомогою фігур якості схематично представлена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Репрезентація концепту ЖАХ за допомогою фігур кількості та актуалізація концепту ЖАХ за допомогою фігур якості

За результатами дослідження, найбільш частотним засобом репрезентації концепту ЖАХ стали метафори, епітети та порівняння. Ці яскраві мовні засоби дозволяють створити особливу атмосферу жахів у літературі цього жанру.

2.3 Вербалізація концепту ЖАХ за допомогою фігур тотожності

До фігур тотожності відносяться **синоніми**, слова, різні за звучанням та написанням, але мають однакове або дуже близьке лексичне значення [56:125]. Оскільки однією з особливостей літератури жанру жахів є спрямованість на виклик страху у читача, то концепт ЖАХ простежується у творах даного жанру найбільш чітко та має цілий ряд синонімів, які не поступаються цьому концепту з емоційної експресивності (страх, біль, заціпеніння).

У процесі практичного аналізу ми поділили концепт ЖАХ на наступні синонімічні фрейми з прикладами:

1. Страх:

- 'a **nightmare** [IT:URL].
- 'filled with **fear**' [IT:URL].
- the fear he wanted to see-the **fear** of him' [IT:URL].
- 'his **fear** was not a mirage' [IT:URL].
- 'the **fear** that was suddenly suffocating him' [IT:URL].
- 'that expression of solemn **fear** was also on his own face' [IT:URL].
- 'He was **afraid** to get too close' [IT:URL].
- she felt a **nightmarish free-floating terror** [IT:URL].
- 'his eyes had been open, bulging with **terror**' [IT:URL].
- 'that look of **fear and terror** and shame' [IT:URL].
- 'so much **terror** in all the wide world' [IT:URL].
- '**Terror** washed through him' [IT:URL].
- 'eyes would be **blank and terrible**' [IT:URL].

- 'terrible voice' [IT:URL].
- 'it was terrifying' [IT:URL].
- 'maddening, galling fear' [IT:URL].
- 'only terrified for him and, coincidentally, for herself' [IT:URL].
- 'Until this moment Ben had been terrified' [IT:URL].
- 'A black fear stole over her heart and closed her throat' [IT:URL].
- 'She turned her pale terrified face toward him' [IT:URL].
- 'Oh but she was so terrified' [IT:URL].
- 'the masks of horror were laid aside' [IT:URL].
- 'crawlingly dreadful' [IT:URL].
- 'a wailing, horrified scream rose' [IT:URL].
- 'horrible intelligence, horrible awareness' [IT:URL].
- 'some of that horrible shocked look left his face' [IT:URL].
- 'express his own terror' [IT:URL].
- 'horror she felt were too deep for tears' [IT:URL].
- 'disbelief mounting into horror' [IT:URL].
- 'a shrill cry of disgust and fear' [IT:URL].
- 'The fear was heavy' [IT:URL].
- 'a dreadful grin of horror' [IT:URL].
- 'kind of dreadful, unbreakable fascination' [IT:URL].
- 'a dreadful squirting sound' [IT:URL].
- 'be afraid of anything' [IT:URL].
- 'be afraid to look behind me' [IT:URL].
- 'to be afraid of things that aren't 'real' [IT:URL].
- 'used to scare you when you were a little kid' [IT:URL].
- 'And I guess we wanted to scare him' [IT:URL].
- 'I lived in fear of the same thing happening again' [IT:URL].
- 'the nightmarish power' [IT:URL].

- 'a terrible image of Ruthie' [PS: URL].
- 'felt a hopeless crawl of horror in his belly' [PS: URL].
- 'a big cold bullet of fear' [PS: URL].
- a childlike fear, dismal and disheartening [SH: URL].

2. Біль:

- The pain was gigantic, terrible [IT:URL].
- the pain and that brief bright fear [IT:URL].
- a shriek of such mad fear and pain [IT:URL].

3. Оціпеніння:

- fainted from fear [IT:URL].

Отже, фігурами тотожності було частотне вживання синонімів на позначення концепту ЖАХ, а саме, таких, як:

- *nightmare/fear/horror/terror;*
- *afraid/scare;*
- *nightmarish/terrible/dreadful.*

Висновки до розділу 2

Після практичного розгляду лінгвостилістичних засобів вираження концепту ЖАХ у романах Стівена Кінга, нами були зроблені наступні висновки.

1. Репрезентація концепту ЖАХ за допомогою фігур кількості у романах Стівена Кінга «It», «Pet Sematary», «Shining» була представлена тенденцією автора до використання гіперболізації та літоти. Вживання гіперболи для репрезентації концепту ЖАХ дозволило автору продемонструвати найвищий емоційний рівень почуття ЖАХУ, коли герой роману ненавмисно, а під впливом емоцій, перебільшує аспекти того, про що йде мова. Використання літоти підсилило жахливу іронічність існування Воно.

2. До фігур якості належать стилістичні прийоми опосередкованої мовної образності відомі з часів античної риторики під назвою «тропи». У романах Стівена Кінга були знайдені та проаналізовані такі тропи як метафори, епітети та порівняння. Порівняння, що виражають атмосферу жаху є типовими для романів Стівена Кінга, вони репрезентують домінуючий жанр романів письменника – ЖАХ. Вони також описують персонажів, їх почуття і їх навколишній світ; передають оцінки героїв. Завдяки вибору використаних лексем такі порівняння допомагають створити атмосферу жаху та напруженості, а також розкривають характерні риси персонажів та їх оточення. Метафора є особливо характерним тропом для творчості Стівена Кінга і є засобом вторинної номінації на основі зовнішньої подібності оригіналу та об'єкта номінації. Використання метафори максимально емоційно підсилило атмосферу жаху у романі. Епітети у романах письменника характеризували почуття героїв. Вважаємо, що роль епітетів, як і метафор, є найважливішою у творах літератури жахів, оскільки ці стилістичні засоби є найбільш експресивними.
3. До фігур тотожності відносяться **синоніми**, слова, різні за звучанням та написанням, але мають однакове або дуже близьке лексичне значення. Оскільки однією з особливостей літератури жанру жахів є спрямованість на виклик страху у читача, то концепт ЖАХ простежується у творах даного жанру найбільш чітко та має цілий ряд синонімів, які не поступаються цьому концепту з емоційної експресивності (страх, біль, заціпеніння).

РОЗДІЛ 3

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ АКТУАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ ЖАХ У РОМАНАХ СТІВЕНА КІНГА

3.1 Способи еквівалентного відтворення українською мовою засобів вербалізації концепту ЖАХ у перекладі романів Стівена Кінга

Розглянемо та проаналізуємо приклади еквівалентного відтворення (без використання перекладацьких трансформацій) українською мовою засобів вербалізації концепту ЖАХ у перекладі романів Стівена Кінга:

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'He stood at the head of the stairs, forward motion temporarily spent, <u>filled with fear</u>' [IT:URL].</i>	<i>'Він стояв на верхній сходинці, тимчасово втративши здатність рухатися, <u>сповнений страхів</u>' [BH: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафоричного виразу *filled with fear*. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'His <u>fear was already gone</u>; it had slipped away from him as easily as <u>a nightmare slips away from a man who awakes...</u>' [IT:URL].</i>	<i>'<u>Страх</u> із хлопчика <u>вже пішов геть</u>; він спливав з нього так само легко, як <u>спливає кошмар</u> з людини, яка похололою, хапаючи ротом повітря...' [BH: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафоричного

виразу *fear was already gone*. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<p><i>'But the fear he wanted to see—the fear of him—was not on her face. There was fear, but it had come out of the telephone, and fear was not supposed to come to Beverly from that direction' [IT:URL].</i></p>	<p><i>'Але того страху, який він хотів бачити — страху перед ним — не було на її обличчі. Страх там був, але він походив з телефону, а з такого джерела страх не мусив надходити до Беверлі' [BH: URL].</i></p>
---	---

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафоричного виразу *the fear of him—was not on her face*. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

Текст оригіналу	Текст перекладу
<p><i>'But he couldn't very well do so, because that expression of solemn fear was also on his own face. He couldn't see it but he could feel it' [IT:URL].</i></p>	<p><i>'Але він не зміг би зробити цього дуже добре, тому що той Самий вираз побожного жаху був також на його власному обличчі. Бачити він цього не міг, але він це відчував' [BH: URL].</i></p>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафоричного виразу *that expression of solemn fear*. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

Текст оригіналу	Текст перекладу
<p><i>'Mewling, gasping, Eddie hunched his way backward. He could hardly breathe. His heart was a runaway engine in his chest' [IT:URL].</i></p>	<p><i>'Мимрячи, задихаючись, Едді порачкував назад. Він ледве міг дихати. Серце в нього в грудях перетворилося на надсадний мотор' [BH: URL].</i></p>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафоричного виразу *His heart was a runaway engine*. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'When they brought him up from under the Canal bridge, <u>his eyes had been open, bulging with terror</u></i> [IT:URL].	<i>'Коли вони витягли його з-під Канального мосту, <u>очі в нього були відкриті, вибалушені від жаху</u></i> [BH: URL].

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафоричного виразу *his eyes had been open, bulging with terror*. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'He wanted to see that look in her eyes, <u>that look of fear and terror and shame</u></i> [IT:URL].	<i>'Він бажав побачити той вираз у її очах, той <u>вираз переляку, і жаху, і сорому</u></i> [BH: URL].

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафоричного виразу *that look of fear and terror and shame*. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'She had not known there could be <u>so much terror in all the wide world</u></i> [IT:URL].	<i>'Вона ніколи не думала, що <u>у світі може існувати стільки жаху</u></i> [BH: URL].

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафоричного виразу *so much terror in all the wide world*. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Terror washed through him, and then was replaced by a sense of cosmic absurdity' [IT:URL].</i>	<i>'Річі <u>затопив жах</u>, та його вмент замінило відчуття космічної абсурдності' [ВН: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафоричного виразу *Terror washed through him*. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'George's eyes would be <u>blank and terrible</u>, the eyes of a zombie in a horror movie' [IT:URL].</i>	<i>'Очі Джорджі будуть <u>порожніми та страшними</u>, вони будуть очима зомбі в якомусь фільмі жахів' [ВН: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад епітетів *blank and terrible*. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'some <u>terrible voice</u>' [IT:URL].</i>	<i>'якийсь <u>жахливий голос</u>' [ВН: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад епітету *terrible voice*. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>

<p><i>'Then a <u>shriek of such mad fear and pain</u> came through the pipe that the guttering match fell from Bill's fingers and went out' [IT:URL].</i></p>	<p><i>'А тоді крізь трубу до них долинуло <u>несамовите, сповнене жаху й болю верещання</u>, що вогник сірника затріпотів і згас у Білла в руках' [BH:URL].</i></p>
---	---

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад порівняння a shriek of such mad fear and pain. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<p><i>'In the daylight, the almost perfect harmony the three of them made would have been funny; down here in the dark, in the sewers, <u>it was terrifying</u>' [IT:URL].</i></p>	<p><i>'На вулиці, на сонячному світлі звук їхнього тріо міг би видатися кумедним. Але тут, у темряві, у дренажній системі, він був <u>жаским</u>' [BH:URL].</i></p>
--	---

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад епітету it was terrifying. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

Текст оригіналу	Текст перекладу
<p><i>'that <u>maddening, galling fear</u>' [IT:URL].</i></p>	<p><i>'<u>страх, що зводив з розуму, болючий страх</u>' [BH:URL].</i></p>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад епітету maddening, galling fear. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

Текст оригіналу	Текст перекладу
<p><i>'<u>only terrified for him and, coincidentally,</u></i></p>	<p><i>'<u>тільки в страху за нього і, так уже</u></i></p>

<i>for herself</i> [IT:URL].	<i>випадало, за себе</i> [BH: URL].
------------------------------	-------------------------------------

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Until this moment Ben had been <u>terrified</u></i> [IT:URL].	<i>'До цього моменту Бен <u>стояв</u></i> <i><u>нажаханий</u></i> [BH: URL].

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'A black fear stole over her heart and</i> <i><u>closed her throat</u></i> [IT:URL].	<i>'Якийсь чорний страх прокрався їй у</i> <i><u>серце й перекрив горло</u></i> [BH: URL].

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'She turned her <u>pale terrified face toward</u></i> <i>him</i> [IT:URL].	<i>'Дівчинка звернула до нього своє</i> <i><u>перелякане, біле обличчя</u></i> [BH: URL].

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад епітета. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Perhaps at the end, when <u>the masks of</u></i> <i><u>horror were laid aside, there was nothing</u></i> <i>with which the human mind could not</i>	<i>'Мабуть, насамкінець, коли всі</i> <i><u>жахливі маски було скинуто, не</u></i> <i>лишалось нічого, що б людський мозок</i>

<i>corpse</i> [IT:URL].	<i>не подужав</i> [BH: URL].
-------------------------	------------------------------

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Hanscom smiled. The smile was <u>ghastly</u>, <u>horrible</u>. It was like watching a corpse smile</i> [IT:URL].	<i>'Генском усміхнувся. Усмішка та була <u>лячною</u>, <u>жахливою</u>. Відчуття було, наче побачив, як усміхнувся труп</i> [BH: URL].

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад епітета. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Its eyes were a dark brown, filled with <u>horrible</u> intelligence, <u>horrible</u> awareness</i> [IT:URL].	<i>'Очі в нього були темно-карими, сповненими <u>лячного розуму</u>, <u>лячної тямі</u></i> [BH: URL].

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад епітета. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'After a moment Stan smiled back <u>and</u> some of that horrible shocked look left his face</i> [IT:URL].	<i>'За мить Юріс також усміхнувся, і з його обличчя зник <u>той нажаханий вираз</u></i> [BH: URL].

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад епітета. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Would he never be able to <u>express his own terror</u>, lest the fragile welds that made them into one thing should let go?' [IT:URL].</i>	<i>'Чи зможе він колись <u>поділитися з ними власними жахіттями</u>, чи не розірвуться від цього тонкі узи, що з'єднали Невдах?' [BH: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'She didn't weep; the shame and <u>horror she felt were too deep for tears</u>' [IT:URL].</i>	<i>'Вона не заплакала, бо сором і <u>страх були сильнішими за сльози</u>' [BH: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Mike thought later, going home that night, that he should have listened with <u>disbelief mounting into horror</u> and finally run away as fast as he could' [IT:URL].</i>	<i>'Того ж вечора, коли Майк ішов додому, то подумав, що йому варто було би слухати ті оповідки з <u>недовірою, яка б мала потім перерости в жах</u>, і зрештою накивати звідти п'ятами, не озираючись' [BH: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'With a shrill cry of disgust and fear, she picked it off and saw its proboscis come out of her arm like a small dagger, dripping with blood' [IT:URL].</i>	<i>'Пронизливо скрикнувши від страху й відрази, Беверлі висмикнула її, і з руки вийшов хоботок, схожий на мініатюрний закривавлений кинджал' [BH: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Her mouth pulled back into a dreadful grin of horror' [IT:URL].</i>	<i>'Губи її розтягнулись в огидному оскалі жаху' [BH: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Blood splattered its faded jeans, and looking back over his shoulder, filled with a kind of dreadful, unbreakable fascination that was akin to hypnosis' [IT:URL].</i>	<i>'Його вицвілі джинси були забризкані кров'ю, і, дивлячись назад через плече, сповнений якогось жахливого, незламного, спорідненого з гіпнозом причарування' [BH: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад епітетів. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
------------------------	------------------------

'Eddie heard a <u>dreadful squirting sound</u> which he thought might drive him mad' [IT:URL].	'Едді почув <u>жахливе чвиркання</u> — звук, який, подумалося йому, зведе його з розуму' [BH: URL].
--	---

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад епітетів. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

Текст оригіналу	Текст перекладу
'She <u>jerked away from it with a little shriek</u> . She looked down and cringed, one hand against her mouth' [IT:URL].	'Вона від того <u>відсмикнулась, стиха</u> <u>вискнувши</u> . Поглянула вниз і зіщулилась, закриваючи долонею собі рота' [BH: URL].

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

Текст оригіналу	Текст перекладу
'He smiles a little, thinking that a man who can face something like that shouldn't be afraid of anything' [IT:URL].	'Він <u>стиха усміхається</u> , думаючи, що людина, яка може витримати щось подібне, <u>не мусить уже нічого боятися</u> ' [BH: URL].

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

'I'm going to scream. I can feel it. And he could too; it was roaring up from inside, nothing but <u>a big cold bullet of fear</u> . Reality shimmered' [PS: URL].	'Я зараз <u>закричу</u> . Я це відчуваю. І він справді міг. Крик котився знизу до горла – нічого, крім <u>великої холодної кулі страху</u> . Реальність розмивалася' [КДТ: URL].
--	--

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори *a big cold bullet of fear*. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Louis felt helpless and terrified' [PS: URL].</i>	<i>'Луїс почувався безпорадним і нажаханим' [КДТ: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад епітетів. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'What are you going to do? Her face was full of dread' [SH: URL].</i>	<i>'Що ти зібрався робити? — обличчя Венді переповняв страх' [CB: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>Suddenly he knew that he was nearly frozen with terror [SH: URL].</i>	<i>Раптом Денні зрозумів, що просто-таки заціпенів від жаху [CB: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'His mouth was dry, his eyes like hot marbles, his heart triphammering in his</i>	<i>'У роті пересохло, очі скидалися на гарячі мармурові кульки, серце</i>

<i>chest' [SH: URL].</i>	<i>молотом стукало в грудях' [CB: URL].</i>
--------------------------	---

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'all dead skin on the outside, <u>live, hot rivulets of fear</u> on the inside' [SH: URL].</i>	<i>'Зовні мертва шкіра, а під нею <u>живі гарячі струмки страху</u>' [CB: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Just like every big hotel has dot a ghost... <u>heart attack or stroke or something like that</u>' [SH: URL].</i>	<i>'І привиди в кожному великому готелі є...<u>серцевий напад або удар, або ще щось таке</u>' [CB: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад порівняння. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'But now <u>the booming was only the racing heart and the only voice in the night was faraway sound of a police siren</u>' [SH: URL].</i>	<i>'Але тепер виявилося, що це <u>стукає його розшаленіле серце, а єдиним голосом серед ночі було далеке виття поліцейської сирени</u>' [CB: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Yes. Jack's <u>heart was thudding dully in his chest</u>' [SH: URL].</i>	<i>'Серце Джека монотонно стукало в грудях' [CB: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>... his heart leaping into his mouth like a hot lump of ice, fearing that each turn would bring him face to face with the human tiger in these halls [SH: URL].</i>	<i>'серце грудкою стрибало в роті, обпалюючи крижаним холодом; він боявся, що за будь-яким поворотом може віч-на-віч зіткнутися із цим тигром у людській подобі' [CB: URL].</i>
--	---

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад порівняння. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'At last Denny was quiet, only <u>faintly trembling in her arms</u>' [SH: URL].</i>	<i>'Нарешті Денні затих і лише слабо тремтів в обіймах матері' [CB: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори. Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>Jack suddenly looked <u>scared, as if he'd seen something that might just have been a ghost</u> [SH: URL].</i>	<i>'Джек раптом здався таким переляканим, немов щойно побачив примару' [CB: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад порівняння.
Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'An almost superstitious dread [SH: URL].</i>	<i>'майже <u>забобонний страх</u>' [CB: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори.
Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'He could <u>taste his terror now</u>' [SH: URL].</i>	<i>'Тепер він <u>відчув смак свого жаху</u>' [CB: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори.
Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'But he <u>was trembling all over, and his eyes were wide and starey</u>' [SH: URL].</i>	<i>'Але він <u>весь тремтів, а очі були широко розкриті й непорушні</u>' [CB: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори.
Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Terror as black as midnight swept through her' [SH: URL].</i>	<i>'На неї нахлинув <u>чорний, як ніч, жах</u>' [CB: URL].</i>

У цьому прикладі був створений еквівалентний переклад метафори.
Вважаємо такий варіант перекладу доволі вдалим.

Таким чином, еквівалентний переклад дозволяє максимально наближено до оригіналу передати концепт ЖАХ у перекладі Еквівалентний переклад також дозволяє зберегти емоційну експресивність концепту ЖАХ у перекладі. Такий переклад є складним та потребує обізнаності у багатстві стилістичних засобів як мови оригіналу, так і мови перекладу.

3.2 Перекладацькі стратегії збереження експресивності засобів вербалізації концепту ЖАХ у перекладі романів Стівена Кінга

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'But <u>his fear was not a mirage</u>; neither were the hot tears which spurted from his eyes and froze on his cheeks a second after being shed' [IT:URL].</i>	<i>'Але <u>його переляк міражем не був</u>, як і ті гарячі сльози, що бурхали йому з очей і вже за секунду після того, як пролилися, замерзали на щоках' [ВН: URL].</i>

У цьому випадку був використаний прийом стилістичного підсилення. Вважаємо такий переклад цікавим, але він дещо спотворює авторський задум.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Nothing except <u>the fear that was suddenly suffocating him</u> and the deadly certainty that there was something near, something watching him, gauging its chances, biding its time' [IT:URL].</i>	<i>'Нічого, крім <u>жаху, який раптом здавив йому дихання</u>, і смертельної впевненості, що зовсім поруч щось є, щось спостерігає його, зважуючи свої шанси, чекаючи свого часу' [ВН: URL].</i>

У цьому випадку був використаний прийом стилістичного підсилення. Вважаємо такий переклад цікавим, але він дещо спотворює авторський задум.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'He was afraid to get too close. The things inside were slithery and crawly. If the trainman had yelled that they were for him, Eddie would have left them right there' [IT:URL].</i>	<i>'Надто наблизитися йому було боязно. Зсередини чулося слизьке, ковзке шарудіння. Якби кондуктор прокричав, що це для нього, Едді так би й залишив там цих істот' [ВН: URL].</i>

У цьому випадку був використаний прийом стилістичного підсилення. Вважаємо такий переклад цікавим, але він дещо спотворює авторський задум.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Her bad dreams had carried over into her waking and she felt a nightmarish free-floating terror' [IT:URL].</i>	<i>'жахіття просочилося до дійсності, і її охопив безпідставний страх' [ВН: URL].</i>

У цьому випадку був використаний прийом стилістичного послаблення. Вважаємо такий переклад цікавим, але він дещо спотворює авторський задум.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'The pain was gigantic, terrible' [IT:URL].</i>	<i>'біль був некучим, жахливим' [ВН: URL].</i>

У цьому випадку був використаний прийом стилістичного підсилення. Вважаємо такий переклад цікавим, але він дещо спотворює авторський задум.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'Oh but she was so terrified' [IT:URL].</i>	<i>'вона була до нестями налякана' [ВН: URL].</i>

У цьому випадку був використаний прийом стилістичного підсилення. Вважаємо такий переклад цікавим, але він дещо спотворює авторський задум.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'They were alien and somehow <u>crawlingly dreadful</u>, and he supposed that none of them would ever be able to see another one' [IT:URL].</i>	<i>'Вони були чужорідними й моторошними, аж мороз поза шкірою <u>пробігав</u>, і йому гадалося, що жоден із них тепер не зможе поглянути на наука' [BH: URL].</i>

У цьому випадку був використаний прийом стилістичного підсилення. Вважаємо такий переклад цікавим, але він дещо спотворює авторський задум.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'a <u>wailing, horrified scream rose</u> in the empty, beer-smelling cave that was Wally's Spa. Beer had given way to arterial streams of blood' [IT:URL].</i>	<i>'з його горлянки <u>вирвалося нажахане виття</u> та луною прокотилося в порожній, засмердженій пивом печері, якою насправді був "Спа Воллі": пиво поступилося потокам артеріальної крові' [BH: URL].</i>

У цьому випадку був використаний прийом стилістичного підсилення. Вважаємо такий переклад цікавим, але він дещо спотворює авторський задум.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'The fear was heavy in his chest, almost <u>suffocating</u>' [IT:URL].</i>	<i>'У його грудях засів важкий, <u>задушливий страх</u>' [BH: URL].</i>

У цьому випадку був використаний прийом стилістичного підсилення. Вважаємо такий переклад цікавим, але він дещо спотворює авторський задум.

<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'such a premonition of horror and darkness struck him that he stopped-cold-and looked around in surprise, wondering what could possibly have come over him' [PS: URL].</i>	<i>'його охопило таке передчуття жахливої майбутньої пільми, що він, весь схолонувши, спинився і здивовано роззирнувся, шукаючи причини' [КДТ: URL].</i>

У цьому випадку був використаний прийом стилістичного підсилення. Вважаємо такий переклад цікавим, але він дещо спотворює авторський задум.

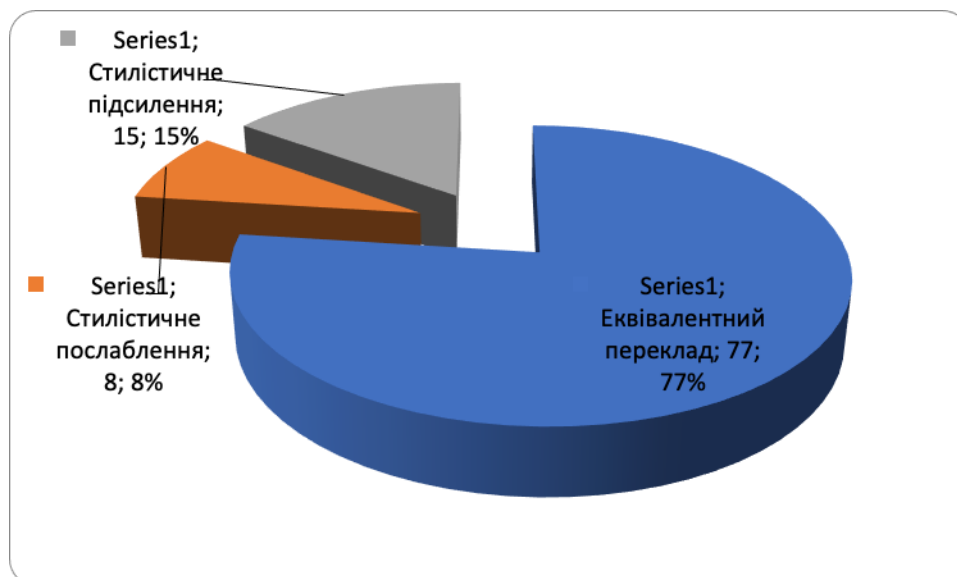
<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
<i>'But fear had settled around his heart' [SH: URL].</i>	<i>'Жах охопив його' [СВ: URL].</i>

У цьому випадку був використаний прийом стилістичного послаблення. Вважаємо такий переклад цікавим, але він дещо спотворює авторський задум.

Таким чином, стратегії збереження експресивності засобів вербалізації були представлені стилістичним підсиленням та стилістичним опущенням. Способи перекладу лінгвостилістичних засобів актуалізації концепту ЖАХ у романах Стівена Кінга схематично представлені у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2.

**Способи перекладу лінгвостилістичних засобів актуалізації концепту ЖАХ
у романах Стівена Кінга**

Таким чином, найбільш вдалим при перекладі лінгвостилістичних засобів актуалізації концепту ЖАХ у романах Стівена Кінга був еквівалентний переклад. Вважаємо цей спосіб перекладу найбільш доречним при перекладі емоційно забарвлених концептів, оскільки він дозволяє максимально зберегти експресивність оригіналу у перекладі.

Висновки до розділу 3

Перекладацькі стратегії збереження експресивності засобів вербалізації концепту ЖАХ у перекладі романів Стівена Кінга були представлені стилістичним посиленням та стилістичним опущенням. Вважаємо такий переклад цікавим, але він дещо спотворює авторський задум.

Найбільш вдалим при перекладі лінгвостилістичних засобів актуалізації концепту ЖАХ у романах Стівена Кінга був еквівалентний переклад. Вважаємо цей спосіб перекладу найбільш доречним при перекладі емоційно забарвлених концептів, оскільки він дозволяє максимально зберегти експресивність оригіналу у перекладі.

ВИСНОВКИ

Таким чином, огляд теоретичного матеріалу дослідження дозволив зробити висновок, що термін концепт у сучасній теоретичній літературі термінологічною точністю не володіє та має двосторонню природу: як значення мовного знака (лінгвістичний та культурологічний напрями), так і змістовну сторону, яка представлена в ментальності (когнітивний напрямок). Незважаючи на різноманітність існуючих визначень концепту, можна виділити в них спільну рису: у них завжди підкреслюється актуальна для сучасної лінгвістики ідея комплексного вивчення мови, свідомості та культури. Узагальнення точок зору на концепт та його визначення в лінгвістиці дозволяє дійти такого висновку: концепт – це одиниця колективної свідомості (відправна до вищих духовних цінностей), що має мовне вираження та відзначена етнокультурною специфікою.

До основних перекладацьких прийомів при перекладі концептосфери літератури жахів відносяться добір стилістичного відповідника, стилістичне підсилення, стилістичне послаблення та опущення. Для повноцінного перекладу важливо не лише адаптувати текст в цілому та окремі стилістичні прийоми, щоб зміст був збережений, а й передати авторський намір та зберегти образність тексту, щоб не зруйнувався зв'язок між письменником і читачем. При роботі з літературою жахів ключовими труднощами залишаються адекватне/неадекватне відтворення перекладачем прагматичного потенціалу вихідного повідомлення; ідентифікація семантики художнього простору; визначення способів його вербальної реалізації. Перекладач повинен намагатися передати сутність концепції ЖАХ зберігаючи емоційну напругу художнього твору, від чого залежить, чи значення ключових концептів буде збережено або повністю або частково нівельовано.

Дискурс художнього твору значно відрізняється від інших видів дискурсу. Він має особливий характер взаємовідносин та взаємодії між письменником і читачем, залучення культурних, естетичних та особистих знань

про світ та відображення особливого ставлення до навколишньої дійсності. Багато в чому завдяки жанровому, тематичному та ідеологічному різноманіттю художній текст має дискурсне різноманіття. Саме у зв'язку з цими відмінними рисами вивчення дискурсу художнього твору становить особливий дослідницький інтерес. Однією з найважливіших особливостей художнього дискурсу є той факт, що він містить у собі відбиток культури та сприяє концептуалізації духовного досвіду та знань. Використання мовних засобів, що сприяють репрезентації концептів і концептосфер, служить не тільки для здійснення комунікації в контексті художнього дискурсу, а й для впливу на духовний світ реципієнта. Складність перекладу полягає в необмеженій, нестандартній формі і, відповідно, змісту художніх творів: для перекладу оригінального тексту необхідно підібрати такі мовні засоби, які зможуть якомога повніше і точніше виразити єдність художньої літератури, передати зміст і форму оригінального тексту, авторський ідіостиль і задум. Література жанру хорор як різновид жанру художньої літератури представляє особий інтерес для дослідження, оскільки хорор є складним та різноманітним жанром, який має глибоке коріння та велику значимість у сучасній літературі. Як і будь-який повністю сформований літературний жанр, хорор має певну структуру, властиву лише йому. Крім того, література страху має свої особливості, як лексичні і граматичні, так і семантичні, які необхідно знати і враховувати при побудові алгоритму перекладу, щоб максимально точно передати атмосферу страху і різноманіття кожного твору.

Після практичного розгляду лінгвостилістичних засобів вираження концепту ЖАХ у романах Стівена Кінга, нами були зроблені наступні висновки. Репрезентація концепту ЖАХ за допомогою фігур кількості у романах Стівена Кінга Кінга «It», «Pet Sematary», «Shining» була представлена тенденцією автора до використання гіперболізації та літоти. Вживання гіперболи для репрезентації концепту ЖАХ дозволило автору продемонструвати найвищий емоційний рівень почуття ЖАХУ, коли герой

роману ненавмисно, а під впливом емоцій, перебільшує аспекти того, про що йде мова. Використання літоти підсилює жахливу іронічність існування Воно.

До фігур якості належать стилістичні прийоми опосередкованої мовної образності відомі з часів античної риторики під назвою «тропи». У романах Стівена Кінга були знайдені та проаналізовані такі тропи як метафори, епітети та порівняння. Порівняння, що виражають атмосферу жаху є типовими для романів Стівена Кінга, вони репрезентують домінуючий жанр романів письменника – ЖАХ. Вони також описують персонажів, їх почуття і їх навколишній світ; передають оцінки героїв. Завдяки вибору використаних лексем такі порівняння допомагають створити атмосферу жаху та напруженості, а також розкривають характерні риси персонажів та їх оточення. Метафора є особливо характерним тропом для творчості Стівена Кінга і є засобом вторинної номінації на основі зовнішньої подібності оригіналу та об'єкта номінації. Використання метафори максимально емоційно підсилює атмосферу жаху у романі. Епітети у романах письменника характеризували почуття героїв. Вважаємо, що роль епітетів, як і метафор, є найважливішою у творах літератури жахів, оскільки ці стилістичні засоби є найбільш експресивними.

До фігур тотожності відносяться **синоніми**, слова, різні за звучанням та написанням, але мають однакове або дуже близьке лексичне значення. Оскільки однією з особливостей літератури жанру жахів є спрямованість на виклик страху у читача, то концепт ЖАХ простежується у творах даного жанру найбільш чітко та має цілий ряд синонімів, які не поступаються цьому концепту з емоційної експресивності (страх, біль, заціпеніння).

Перекладацькі стратегії збереження експресивності засобів вербалізації концепту ЖАХ у перекладі романів Стівена Кінга були представлені стилістичним підсиленням та стилістичним опущенням. Вважаємо такий переклад цікавим, але він дещо спотворює авторський задум.

Найбільш вдалим при перекладі лінгвостилістичних засобів актуалізації концепту ЖАХ у романах Стівена Кінга був еквівалентний переклад.

Вважаємо цей спосіб перекладу найбільш доречним при перекладі емоційно забарвлених концептів, оскільки він дозволяє максимально зберегти експресивність оригіналу у перекладі.

Подальші дослідження концепту ЖАХ у творчості Стівена Кінга вважаємо перспективними та важливими, оскільки детальний аналіз досі не був проведений у сучасних дослідженнях. Особливо цікавим видається збереження концепту ЖАХ у сучасних екранізаціях романів письменника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алефиренко Н. Ф. Проблемы вербализации концепта: теоретическое исследование. Волгоград: Перемена, 2003. 97 с.
2. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык. Москва: Флинта: Наука 2002. 384 с.
3. Арутюнова Н. Д. Предложение и его смысл. Логико-семантические проблемы. Москва: Наука, 1976. 185 с.
4. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека. М.: Языки русской культуры, 1998. 896 с.
5. Аскольдов С. А. Концепт и слово. От теории словесности к структуре текста. Антология. Москва, 1997. 269 с.
6. Бабенко Л. Г. Филологический анализ текста. Основы теории, принципы и аспекты анализа. Деловая кн., 2004. 462 с.
7. Бабушкин А. П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка. Воронеж: ВГУ, 1996. 104 с.
8. Болдирев Н. Н. Когнітивна семантика. Тамбов: Видавництво Тамбовського університету, 2000. 123 с.
9. Болотнова Н. С. О методике изучения ассоциативного слоя художественного концепта в тексте. *Гуманитарные науки*. 2007. Вып. 2 (65). С. 74—79.
10. Борисов О. О. Мовні засоби вираження емоційного контенту СТРАХ: лінгвокогнітивний аспект. Дис. Донецьк, 2005. 253 с.
11. Боровой Е. М. Проблема страха в экзистенциальном измерении. *Вопросы теории и практики*. 2012. №12-2 (26). С. 42 — 44.
12. Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков. М.: Языки русской культуры, 1999. 780 с.
13. Воробйова О. П. Когнітивний аспект зіставної семантики художнього тексту. *Проблеми романо-германської філології*. Ужгород, 2000. С. 208 — 211.

14. Воркачев С. Г. Культурный концепт и значение. *Гуманитарные науки*. Т. 17, Вып. 2. Краснодар, 2003. С. 268—276.
15. Воркачев С. Г. Лингвокультурология, языковая личность, концепт: становление антропоцентрической парадигмы в языкознании. *Филологические науки*. №1. Москва: МГУ, 2001. С. 64 —72.
16. Зайкина С. В. Страх. Волгоград: Парадигма, 2005. 352 с.
17. Зиновьева Е. И., Юрков Е.Е. Лингвокультурология, теория и практика. Санкт-Петербург. МИРС, 2009. 292 с.
18. Жаботинська С. А. Когнітивна лінгвістика: принципи концептуального моделювання. Черкаси, 1997. С. 3—10.
19. Карандин М. С., Щелканова Л.В. Языковая репрезентация концепта «страх» в современном английском языке на примере произведений Стивена Кинга «Salem's lot» и «Pet sematary». *Международный студенческий научный вестник*. 2016. URL: <https://eduherald.ru/ru/article/view?Id=15398>
20. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. 477 с.
21. Карасик В. И., Слышкин Г.Г. Лингвокультурный концепт как единица исследования. *Методологические проблемы когнитивной лингвистики*. Воронеж: ВГУ, 2001. С. 75—80.
22. Карасик В. И., Стернин И. А. Антология концептов. М.: Гнозис, 2007. 512 с.
23. Колесниченко К. А. К вопросу исследования языковой экспликации эмоции страха. 2015. №3. С. 17—20.
24. Коляденко О. О. Концептуалізація емоції страху (за матеріалами асоціативного експерименту). Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. С. 190—195.
25. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. Москва: ЭТС. 2011. 424 с.

- 26.Красных В. В. От концепта к тексту и обратно. Вестник Московского университета. *Филология I*. Москва, 1998. С. 53—70.
- 27.Кубрякова Е. С. Когнитивная лингвистика. М.: Большая Российская Энциклопедия, 2009. 751 с.
- 28.Лотман Ю.М. Структура художественного текста. Санкт-Петербург: *Искусство*, 1998. С.14—28.
- 29.Ляшенко Н. А., Баталина Е. А. К вопросу о языковых средствах вербализации концепта FEAR в современном английском языке. *Грамота*. Тамбов, 2017. С. 133—137.
- 30.Маслова В. А. Когнитивная лингвистика. Минск: ТетраСистемс, 2008. 266 с.
- 31.Манакін В. М. Зіставна лексикологія. Київ: Знання, 2004. 326 с.
- 32.Марчук У. Б. Асоціативний потенціал лінгвокультурних концептів у різносистемних мовах. Дис. Київ, 2009. Автореферат. 20 с.
- 33.Миллер Л. В. Художественный концепт как смысловая и эстетическая категория. *Мир русского слова*. 2000. № 4. С. 39—45.
- 34.Перовская Т. И. Толкование эмоции «страх» в отечественной лексикографии. 2014. №41. С. 86 — 96.
- 35.Пименова М. В. Типы концептов и этапы концептуального исследования. *Вестник КемГУ*, 2013. №2. с. 17.
- 36.Покровская Я. А. Отражение в языке агрессивных состояний человека (На материале англо-русскоязычных художественных текстов). Волгоград, 1998. 188 с.
- 37.Попова З. Д. Стернин И. А.. Очерки по когнитивной лингвистике. Воронеж: Истоки, 2001. 512 с.
- 38.Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008. 332 с.
- 39.Рати А. О. Художественная специфика и переводоведческие особенности англоязычной литературы ужасов. Киев: *Университет «Украина»*, 2014. Вып. 29. С. 129—138.

- 40.Слышкин Г. Г. Концептологический анализ институционального дискурса. *Филология и культура*, 2001, с. 34—36.
- 41.Степанов Ю. С. Константы. Москва: Школа «Языки русской культуры», 1997. 824 с.
- 42.Степанов Ю. С. "Понятие", "концепт", "антиконцепт". Векторные явления в семантике. Концептуальный анализ языка: современные направления исследования: сб. науч. трудов. Калуга: Ейдос, 2007. С. 19—26.
- 43.Телия В. Н. Механизмы экспрессивной окраски языковых единиц: *Языковые механизмы экспрессивности*. Москва: Наука, 1991. С. 36—66.
- 44.Фрумкина Р. М. Концептуальный анализ с точки зрения лингвиста и психолога. *Научно-техническая информация*. 1992. Сер. 2. №3. С.3.
- 45.Шабанова С. А. Вербальне вираження емоцій в англійській мові. Одеса, 2013. С. 5—8.
- 46.Шаховский В. И. Лингвистическая теория эмоций. Москва: Гнозис, 2008. 416 с.
- 47.Шкловский В. И. Эмоции в языке и сознании: биологический аспект. М., 2003. С. 31 — 312.
- 48.Abbot V., Black J. and Smith E. The Representation of Scripts in Memory. *Journal of Memory and Language*. 1985, № 24. p.179—199.
- 49.Clausner T. C. Domains and Image Schemas. *Cognitive Linguistics*. 1999. No. 10-1. P.1—31.
- 50.Deaver J. A Century of Great Suspense Stories. Berkley Hardcover. 2001. 290p.
- 51.Fillmore Ch. Frames and the semantics of understanding. 1985. Vol. 6. P . 222—254.
- 52.Langacker W.R.Foundations of Cognitive Grammar . Vol. 2: *Descriptive Application*. Stanford : Stanford University Press, 1987. 504p .
53. Leishman R. *The Shining* and the Psychological Fear of the World of Stephen King. 2019. URL: <https://www.themarysue.com/psychological-fear-in-stephen-king/>

54. Lundquist L. Text Linguistics and the Study of Texts for Specific Purposes. 1991. P. 231—244.
55. Marco J. The Terminology of Translation. Epistemological, conceptual and intercultural problems and their social consequences . John Benjamin's Publishing Co: International Journal on Translation Studies, 2007. p. 255 — 269.
56. McCarthy, M. Discourse analysis for language teachers. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. 213p.
57. Newmark P. A. Textbook of Translation. London.: Prentice Hall, 1988. 304 p.
58. Nida E. Principles of Correspondence. *The Translation Studies Reader*, ed. by Venuti L. London, 2000. p. 126—140.
59. Prieto-Pablos J. The Paradox of Suspense. London, Poetics, 1998. 113 p.
60. Reiss K. Type, Kind and Individuality of Text: Decision Making in Translation. Poetics Today. Vol. 2. №4. *Translation Theory and Intercultural Relations*, 1981. p. 121—131.
61. Robinson W. Studying Horror Fiction. London: Penguin Group, 1989. 99p.
62. Sowa J.F. Lexical and Conceptual structures . London, 1993. P. 223—262.
63. Steen G. Genre between humanities and sciences. Bi-Directionality in the Cognitive Sciences: *Avenues, Challenges and Limitations*. VIII. 2011. P. 21—42.
64. Thompson J. The psychology of emotions. New York: Plenum, 1988. 487 p.
65. Ullmann S. Words and their Use. London, 1951. 112 p.
66. Ungerer F. An Introduction to Cognitive Linguistics. Longman, London and New York, 1996. 293 p
67. Venuti L. The Translator's Invisibility. New York, 2004. 353 p.
68. Viehweger D. Lexical Knowledge and Text Interpretation. 1991. P. 254—266.
69. Werth P. Text Worlds: Representing Conceptual Space in Discourse. Harlow: Longman, 1999. 363 p.
70. Widdowson Henry. Discourse Analysis. Oxford University Press, 2007. 133 p.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(КСКТ) – Кубрякова Е. С., Демьянков В. З., Панкрац Ю. Г., Л. Г. Лузина. Краткий словарь когнитивных терминов. Москва: МГУ, 1996. 245 с.

(СЛТЕ) – Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава, 2006. 716 с.

(OED) – Oxford English Dictionary. URL: <https://en.oxforddictionaries.com>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

(IT) – King S. It. URL: <https://fobook.ru/it-%D0%BE%D0%BD%D0%BE/>

(PS) – King S. Pet Sematary. URL: <https://nemaloknig.net/read-185498/>

(SH) – King S. Shining. URL: <https://silo.pub/the-shining-c-8508913.html>

(BH) – Кінг С. Воно. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=3406>

(КДТ) – Кінг С. Кладовище домашніх тварин. URL: <https://knigogo.com.ua/knigi/kladovyshhe-domashnih-tvaryn/>

(СВ) – Кінг С. Сяйво. URL: <https://www.rulit.me/books/syajvo-read-342631-1.html>

ДОДАТОК

Концепт ЖАХ у романах Стівена Кінга та його відтворення в
українському перекладі

	<i>Текст оригіналу</i>	<i>Текст перекладу</i>
1.	<i>His <u>fear</u> was already gone; it had slipped away from him as easily as <u>a nightmare slips away from a man who awakes, cold-skinned and gasping, from its grip; who feels his body and stares at his surroundings to make sure that none of it ever happened and who then begins at once to forget it</u> [IT:URL].</i>	Страх із хлопчика вже пішов геть; він сплив з нього так само легко, як спливає кошмар з людини, яка похололою, хапаючи ротом повітря, прокинулась з його лабетів, яка відчуває власне тіло й тупиться очима на оточуючі її речі, аби впевнитись, що нічого того насправді не відбувалося, і яка відразу ж починає забувати свій сон [ВН: URL].
2.	<i>He stood at the head of the stairs, forward motion temporarily spent, <u>filled with fear, breath wheezing noisily in and out of the pinhole his throat had become, and regarded his weeping wife</u> [IT:URL].</i>	Він стояв на верхній сходинці, тимчасово втративши здатність рухатися, сповнений страхів — повітря шумно входило й виходило крізь те вушко голки, на яке перетворилася його гортань, — і дивився на свою дружину в сльозах [ВН: URL].
3.	<i>But <u>the fear he wanted to see-the fear of him-was not on her face. There was fear, but it had come out of the telephone, and fear was not supposed to come to Beverly from that direction</u> [IT:URL].</i>	Але того страху, який він хотів бачити — страху перед ним — не було на її обличчі. Страх там був, але він походив з телефону, а з такого джерела страх не мусив надходити до Беверлі [ВН: URL].
4.	<i>But <u>his fear was not a mirage; neither were the</u></i>	Але його переляк міражем не був, як і ті

	<i>hot tears which spurted from his eyes and froze on his cheeks a second after being shed. He ran, boots thudding on the sidewalk, and behind him he could hear the mummy in the clown suit climbing up from the Canal, ancient stony fingernails scraping across iron, old tendons creaking like dry hinges</i> [IT:URL].	гарячі сльози, що бурхали йому з очей і вже за секунду після того, як пролилися, замерзали на щоках. Він біг, черевики тупотіли по хіднику, чуючи, як позаду нього мумія в клоунському костюмі вилазить з Каналу, старезні закам'янілі нігті дряпають по залізу, старезні сухожилки риплять, як пересохлі дверні завіси [ВН: URL].
5.	<i>Nothing except the <u>fear that was suddenly suffocating him</u> and the deadly certainty that there was something near, something watching him, gauging its chances, biding its time</i> [IT:URL].	Нічого, крім <u>жаху, який раптом здавив йому дихання</u> , і смертельної впевненості, що зовсім поруч щось є, щось спостерігає його, зважуючи свої шанси, чекаючи свого часу [ВН: URL].
6.	<i>But he couldn't very well do so, because <u>that expression of solemn fear was also on his own face</u>. He couldn't see it but he could feel it</i> [IT:URL].	Але він не зміг би зробити цього дуже добре, тому що той <u>Самий вираз побожного жаху був також на його власному обличчі</u> . Бачити він цього не міг, але він це відчував [ВН: URL].
7.	<i><u>He was afraid to get too close</u>. The things inside were slithery and crawly. If the trainman had yelled that they were for him, Eddie would have left them right there</i> [IT:URL].	<u>Надто наблизитися йому було боязно</u> . Зсередини чулося слизьке, ковзке шарудіння. Якби кондуктор прокричав, що це для нього, Едді так би й залишив там цих істот [ВН: URL].

8.	<i><u>Mewling, gasping, Eddie hunched his way backward. He could hardly breathe. His heart was a runaway engine in his chest [IT:URL].</u></i>	<u>Мимрячи, задихаючись, Едді порачкував назад. Він ледве міг дихати. Серце в нього в грудях перетворилося на надсадний мотор [ВН: URL].</u>
9.	<i>Her bad dreams had carried over into her waking and she felt a nightmarish free-floating terror [IT:URL].</i>	жахіття просочилося до дійсності, і її охопив безпідставний страх [ВН: URL].
10.	<i>When they brought him up from under the Canal bridge, <u>his eyes had been open, bulging with terror [IT:URL].</u></i>	Коли вони витягли його з-під Канального мосту, <u>очі в нього були відкриті, вибалушені від жаху [ВН: URL].</u>
11.	<i>He wanted to see that look in her eyes, <u>that look of fear and terror and shame [IT:URL].</u></i>	Він бажав побачити той вираз у її очах, той <u>вираз переляку, і жаху, і сорому [ВН: URL].</u>
12.	<i>She had not known there could be <u>so much terror in all the wide world [IT:URL].</u></i>	Вона ніколи не думала, що у <u>світі може існувати стільки жаху [ВН: URL].</u>
13.	<i><u>Terror washed through him, and then was replaced by a sense of cosmic absurdity [IT:URL].</u></i>	Річі <u>затопив жах</u> , та його вмент замінило відчуття космічної абсурдності [ВН: URL].

14.	<i>George's eyes would be <u>blank and terrible</u>, the eyes of a zombie in a horror movie [IT:URL].</i>	Очі Джорджі будуть <u>порожніми</u> та <u>страшними</u> , вони будуть очима зомбі в якомусь фільмі жахів [ВН: URL].
15.	<i>... and some other voice spoke deep inside her, some <u>terrible voice</u> which could not have been a part of her; surely it was the voice of the devil himself [IT:URL].</i>	...але вглибині неї заговорив якийсь інший <u>голос</u> , якийсь <u>жахливий</u> <u>голос</u> , що ніяк не міг належати їй; непевне, він належав самому дияволу [ВН: URL].
16.	<i>The pain was <u>gigantic, terrible</u> [IT:URL].</i>	<u>біль</u> був <u>пекучим</u> , <u>жахливим</u> [ВН: URL].
17.	<i>Following the pain and that <u>brief bright fear</u>, another new emotion had arisen (as all genuine emotions were new to It, although It was a great mocker of emotions): anger [IT:URL].</i>	А за болем та <u>коротким</u> , <u>сліпучим</u> <u>нападом</u> <u>страху</u> в ньому зринула нова емоція (усі справжні емоції були для нього <u>новиною</u>): <u>злість</u> [ВН: URL].
18.	<i>Then a shriek of such <u>mad fear and pain</u> came through the pipe that the guttering match fell from Bill's fingers and went out [IT:URL].</i>	А тоді крізь трубу до них долинуло <u>несамовите</u> , <u>сповнене</u> <u>жаху</u> й <u>болю</u> <u>верещання</u> , що вогник сірника затріпотів і згас у Білла в руках [ВН: URL].
19.	<i>In the daylight, the almost perfect harmony the three of them made would have</i>	На вулиці, на сонячному світлі звук їхнього тріо міг би видатися

	<i>been funny; down here in the dark, in the sewers, it was terrifying [IT:URL].</i>	кумедним. Але тут, у темряві, у дренажній системі, він був <u>жаским</u> [ВН: URL].
20.	<i>that maddening, galling fear. . . that sense of Another. It hated the fear, would have turned on it and eaten it if It could have . . . but the fear danced mockingly out of reach, and It could only kill the fear by kilting them [IT:URL].</i>	<u>страх, що зводив з розуму, болючий страх...</u> відчуття Іншого. Воно ненавиділо цей <u>жах</u> , накинулося б і зжерло його, якби могло... та боязнь танцювала <u>поза межами</u> Його <u>досяжності</u> , знуцалася з Нього, і Воно могло <u>вбити його</u> , лише позбувшись їх [ВН: URL].
21.	<i>«For a wonder, she did: stopped and stood looking at him with her wet, bruised eyes, not angry at him, only terrified for him and, coincidentally, for herself [IT:URL].</i>	На диво, вона послухалася: припинила і стояла, дивлячись на Едді своїми мокрими, набряклими очима, не сердита на нього, <u>тільки в страху за нього і</u> , так уже випадало, за себе [ВН: URL].
22.	<i>Until this moment Ben had been terrified [IT:URL].</i>	До цього моменту Бен <u>стояв нажаханий</u> [ВН: URL].
23.	<i>A black fear stole over her heart and closed her throat [IT:URL].</i>	Якийсь <u>чорний страх</u> прокрався їй у серце й <u>перекрив горло</u> [ВН: URL].
24.	<i>She turned her pale terrified face toward him</i>	Дівчинка звернула до

	<i>[IT:URL].</i>	нього своє <u>перелякане</u> , біле обличчя [ВН: URL].
25.	<i>Oh but she was so terrified [IT:URL].</i>	вона була до нестями <u>налякана</u> [ВН: URL].
26.	<i>Perhaps at the end, when the masks of horror were laid aside, there was nothing with which the human mind could not cope [IT:URL].</i>	Мабуть, насамкінець, коли всі <u>жахливі маски</u> було <u>скинуто</u> , не лишалося нічого, що б людський мозок не подужав [ВН: URL].
27.	<i>They were alien and somehow crawlingly dreadful, and he supposed that none of them would ever be able to see another one [IT:URL].</i>	Вони були чужорідними й <u>моторошними</u> , аж <u>мороз поза шкірою</u> <u>пробігав</u> , і йому гадалося, що жоден із них тепер не зможе поглянути на павука [ВН: URL].
28.	<i>a wailing, horrified scream rose in the empty, beer-smelling cave that was Wally's Spa. Beer had given way to arterial streams of blood [IT:URL].</i>	з його <u>горлянки</u> <u>вирвалося</u> <u>нажахане</u> <u>виття</u> та луною прокотилося в порожній, засмердженій пивом печері, якою насправді був "Спа Воллі": пиво поступилося потокам артеріальної крові [ВН: URL].
29.	<i>«Hanscom smiled. The smile was ghastly, horrible. It was like watching a corpse smile [IT:URL].</i>	Генском усміхнувся. Усмішка та була <u>лячною</u> , <u>жахливою</u> . Відчуття було, наче побачив, як усміхнувся труп [ВН: URL].
30.	<i>Its eyes were a dark brown, filled with horrible intelligence, horrible awareness [IT:URL].</i>	Очі в нього були темно-карими, сповненими <u>лячного розуму</u> , <u>лячної</u>

		тями [ВН: URL].
31.	<i>After a moment Stan smiled back <u>and some of that horrible shocked look left his face</u> [IT:URL].</i>	За мить Юріс також усміхнувся, і з його обличчя зник <u>той нажаханий вираз</u> [ВН: URL].
32.	<i>Would he never be able to <u>express his own terror, lest the fragile welds that made them into one thing should let go?</u> [IT:URL].</i>	Чи зможе він колись <u>поділитися з ними власними жахіттями</u> , чи не розірвуться від цього тонкі узи, що з'єднали Невдах? [ВН: URL].
33.	<i>She didn't weep; the <u>shame and horror she felt were too deep for tears</u> [IT:URL].</i>	Вона не заплакала, бо сором і <u>страх були сильнішими за сльози</u> [ВН: URL].
34.	<i>Mike thought later, going home that night, that he should have listened with <u>disbelief mounting into horror and finally run away as fast as he could</u> [IT:URL].</i>	Того ж вечора, коли Майк ішов додому, то подумав, що йому варто було би слухати ті оповідки <u>з недовірою, яка б мала потім перерости в жах</u> , і зрештою накивати звідти п'ятами, не озираючись [ВН: URL].
35.	<i>With a <u>shrill cry of disgust and fear</u>, she picked it off and saw its proboscis come out of her arm like a small dagger, dripping with blood [IT:URL].</i>	<u>Пронизливо скрикнувши від страху</u> й відрази, Беверлі висмикнула її, і з руки вийшов хоботок, схожий на мініатюрний закривавлений кинджал

		[BH: URL].
36.	<i>The fear was heavy in his chest, almost suffocating. He felt that the only thing keeping him from just sitting down in the water and blubbing like a baby — or just going crazy — was Bill's calm, sure presence . . . and Beverly [IT:URL].</i>	У його грудях засів важкий, <u>задушливий страх</u> . Йому здавалося, що від того, аби сісти у воду й зарюмсати, як мала дитина (або просто збожеволіти), його втримували лише спокій та впевненість, які відчувалися в присутності Білла та... та Беверлі [BH: URL].
37.	<i>«Her mouth pulled back into a dreadful grin of horror [IT:URL].</i>	Губи її розтягнулись в <u>огидному оскалі жаху</u> [BH: URL].
38.	<i>Blood splattered its faded jeans, and looking back over his shoulder, filled with a kind of dreadful, unbreakable fascination that was akin to hypnosis Richie saw that the seams of the jeans were giving way in places, and tufts of coarse brown fur had sprung through [IT:URL].</i>	Його вицвілі джинси були забризкані кров'ю, і, дивлячись назад через плече, <u>сповнений якогось жахливого, незламного, спорідненого з гіпнозом причарування</u> , Річі побачив, що шви на тих джинсах місцями розійшлися і звідти стирчать жмуття шорсткої бурої шерсті [BH: URL].
39.	<i>Eddie heard a dreadful squirting sound which he thought might drive him mad [IT:URL].</i>	Едді почув <u>жахливе чвиркання</u> — звук, який, <u>подумалося йому, зведе його з розуму</u> [BH: URL].
40.	<i>She jerked away from it with a little shriek. She looked down and cringed, one hand</i>	Вона від того <u>відсмикнулась, стиха вискнувши</u> . Поглянула вниз і зіщулилась,

	<i>against her mouth [IT:URL].</i>	закриваючи долонею собі рота [ВН: URL].
41.	<i>He smiles a little, thinking that a man who can face something like that shouldn't <u>be afraid of anything</u> [IT:URL].</i>	Він стиха усміхається, думаючи, що людина, яка може витримати щось подібне, <u>не мусить уже нічого боятися</u> [ВН: URL].
42.	<i>I'd <u>be afraid to look behind me because the clown might be there.</u> [IT:URL].</i>	<u>боявся озирнутися назад</u> , бо там міг виявитися клоун...[ВН: URL].
43.	<i>it's hard <u>to be afraid of things that aren't 'real'</u> [IT:URL].</i>	важко <u>боятися того, що не є реальним</u> [ВН: URL].
44.	<i>Big as a barn, big as one of those silly Japanese movie monsters that <u>used to scare you</u> when you were a little kid [IT:URL].</i>	Завбільшки з сарай, завбільшки з тих дурнувятих монстрів із японських жахастиків, <u>яких ти так боявся в дитинстві</u> [ВН: URL].
45.	<i>And I guess we wanted <u>to scare him</u> [IT:URL].</i>	Ну і, я гадаю, ми хотіли його налякати [ВН: URL].
46.	<i>Too easy just to freeze up until you lost your balance or just <u>fainted from fear</u> [IT:URL].</i>	Занадто легко просто завмерти, поки не втратите рівновагу або просто не <u>втратите свідомість від страху</u> [ВН: URL].
47.	<i>I <u>lived in fear of the same thing</u> happening again</i>	Я <u>жив у страху</u> , що те ж саме повториться [ВН: URL].

	[IT:URL].	URL].
48.	<i>She swallows again, trying to fight off <u>the nightmarish power of what she saw that day in the Barrens, her roller skates tied together and hung over her shoulder, one knee a stinging net of pain</u> [IT:URL].</i>	Вона знову сковтує, намагаючись приборкати <u>страхотливу силу жахиття</u> , що бачила того дня в Пустовищі, — тоді вона була з роликками, які висіли в неї на плечі, а одне коліно <u>обплела щипуча павутина болю</u> [ВН: URL].
49.	<i>Before his closed eyes rose <u>a terrible image of Ruthie coming to his thirteenth birthday party with her decaying eyeballs hanging on her cheeks and blue mould growing in her red hair, and this image provoked not just sickening horror but an awful doomed love</u> [PS: URL].</i>	Луїс заплющив очі, і перед ним постав жахний образ Руті, яка приходить на його тринадцятий день народження. Зогнили очні яблука спадали на скривавлені щоки, а волосся, поросле блакитною пліснявою, все ще зберігало руду барву. Така подоба викликала в нього не лише нудотний страх, а й щемкий <u>напад безнадійної спізнілої любові</u> [КДТ: URL].
50.	<i>What's wrong? he wondered, confused and frightened. His heart was racing; his scalp felt cool and abruptly too small to cover his skull; he could feel the surge of</i>	– Що сталося? – спитав він себе, збентежений і наляканий. Серце гупало як скажене, шкіра на голові стала крижаною, і раптом здалося, що її надто мало, аби вкрити

	<i>adrenaline behind his eyes. Human eyes really did bug out when fear was extreme, he knew; they did not just widen but actually bulged as blood pressure climbed and the hydrostatic pressure of the cranial fluids increased [PS: URL].</i>	весь череп. Він відчував, як під повіками бушують хвилі адреналіну. Він знав: очі справді можуть вилізти з орбіт, якщо людина переживає нереальний страх. У таких випадках не просто розширюються зіниці, а самі очні яблука вибалушуються – зростає кров'яний, а з ним і гідростатичний тиск внутрішньочерепної рідини [КДТ: URL].
51.	<i>Pascow glanced back over his shoulder, and in the moonlight his eyes were silver. Louis felt a hopeless crawl of horror in his belly [PS: URL].</i>	Паскоу озирнувся через плече, і в місячному сяйві його очі здавалися сріблястими. Луїс відчув, як <u>безнадійний жах</u> <u>ворухнувся в його животі</u> [КДТ: URL].
52.	<i>I'm going to scream. I can feel it. And he could too; it was roaring up from inside, nothing but a big cold bullet of fear. Reality shimmered [PS: URL].</i>	Я зараз закличу. Я це відчуваю. І він справді міг. Крик котився знизу до горла – нічого, крім <u>великої холодної кулі страху</u> . Реальність розмивалася [КДТ: URL].
53.	<i>At last he sat on the verge</i>	Притискаючи мертвого

	<p><i>of the grave with the body in his lap, his feet dangling in the hole, his face a horrible livid color, his eyes black holes, his mouth drawn down in a trembling bow of horror and pity and sorrow [PS: URL].</i></p>	<p>Гейджа до себе, він сів на край могили. Ноги Луїса вільно звисали над ямою, обличчя мало <u>жахливо синій відтінок</u>, очі зяяли чорними дірами в черепі, тремтячий рот викривився <u>в гримасі жаху</u>, співчуття і горя [КДТ: URL].</p>
54.	<p><i>He took Gage up the stairs, walking through hot slanting September sunshine, and as he reached the landing, such a premonition of horror and darkness struck him that he stopped-stopped cold-and looked around in surprise, wondering what could possibly have come over him [PS: URL].</i></p>	<p>Він піднявся з Гейджем нагору, пройшов під теплими косими променями вересневого сонця. А коли вже дістався до сходового майданчика, його охопило таке <u>передчуття жахливої майбутньої пітьми</u>, що він, весь схолонувши, спинився і здивовано роззирнувся, шукаючи причини [КДТ: URL].</p>
55.	<p><i>Up ahead, Pascow was only a moving shadow, and now Louis's terror seemed to have crystallized into a bright sculpture in his mind: I am following a dead man into the woods, I am following a dead man up</i></p>	<p>Паскоу, подібний до леткої тіні, був далеко попереду, і раптом у мозку Луїса <u>викристалізувалась чітка картинка того, що відбувається</u>: «Я чалапаю за трупаком через ліс, я чалапаю за трупаком до «Кладвишча домажніх тварин», і це не сон. Боже,помагай, це не сон. Це все насправді» [КДТ:</p>

	<i>to the Pet Sematary, and this is no dream. God help me, this is no dream. This is happening [PS: URL].</i>	URL].
56.	<i>The shakes twisted his body, ripped at it, had their way with it. <u>Louis felt helpless and terrified-not terrified of anything supernatural, not in this bright sunshine, but simply terrified of the possibility that he might be losing his mind.</u> It felt as if a long, invisible wire was being twirled through his head [PS: URL].</i>	Судоми стрясали тіло. Луїс <u>почувався безпорадним і нажаханим.</u> Він боявся не чогось надприродного. (Ні! Тільки не цього сонячного ранку!) Чоловік <u>боявся припустити, що, можливо, поступово втрачає здоровий глузд.</u> Луїс почувався так, наче йому <u>крізь голову протягнули довгий невидимий дріт</u> [КДТ: URL].
57.	<i>Then Jud turned toward him, the hood seeming to surround a blankness, and for one moment Louis imagined that it was Pascow himself who now stood before him, that the shining light would be reversed, trained on a grinning, gibbering skull framed in fur, and his fear returned like a dash of cold water [PS: URL].</i>	Джад повернувся, його каптур тонує у білизні, і на секунду Луїсові здалося, що перед ним стоїть Паскоу і варто світлу трохи змінитися, як нізвідки проступить обрамлений хутром череп. Він сміятиметься і бурмотітиме щось нерозбірливе — знову страх холодною водою вилився на Луїса [КДТ: URL].

58.	<p><i>He just stood there, she said, his hands dangling at his sides and his head pushed forward, looking like a boxer who's ready to eat him some canvas. She said she stood there on her porch, heart going like sixty, <u>too scared to move</u>. Then she said he turned around, and it was like watching a drunk man try to do an about-face [PS: URL].</i></p>	<p>Він просто стояв там, руки його звисали обабіч него, голова нахилена трохи вперед, він рухався підборіддя, як боксер, що готовий встелитися на ринзі після нокдауну. Бідолашна казала, що серце в неї калатало мов скажене, а сама вона не могла ворухнутися, така була настрашана. Тіммі тоді повернувся до неї, і він скидався на п'яничку, який силується розвернутися [КДТ: URL].</p>
59.	<p><i>I hope that's metaphorical, Jack. Al's voice sounded <u>frighteningly cold</u> [SH: URL].</i></p>	<p>Сподіваюся, Джеку, це метафора. <u>Тон Ела лякав своєю холодністю</u> [CB: URL].</p>
60.	<p><i>What are you going to do? Her face <u>was full of dread</u> [SH: URL].</i></p>	<p>Що ти зібрався робити? — обличчя Венді переповняв страх [CB: URL].</p>
61.	<p><i>So why had <u>the flesh of his face and hands begun to creep</u>, and why had <u>the hair along the back of his neck begun to stand up</u>, as if the flesh back there had <u>suddenly tightened</u>? [SH: URL].</i></p>	<p>Чому ж по руках і обличчю Джека <u>пробігли мурашки</u>, а <u>волосся на шиї стало сторчма</u>, <u>начебто раптом стягло шкіру на потилиці</u>? [CB: URL].</p>

62.	<i>Don't talk nonsense,...<u>cold sweat sprang out on his brow</u>[SH: URL].</i>	Не кажи дурниць... на чолі виступив <u>холодний піт</u> [CB: URL].
63.	<i>Suddenly he knew that he was <u>nearly frozen with terror</u> [SH: URL].</i>	Раптом Денні зрозумів, що просто-таки <u>заціпенів від жаху</u> [CB: URL].
64.	<i>«<u>His mouth was dry, his eyes like hot marbles, his heart triphammering in his chest</u> [SH: URL].</i>	У роті пересохло, очі скидалися на <u>гарячі мармурові кульки, серце молотом стукало в грудях</u> [CB: URL].
65.	<i>all dead skin on the outside, <u>live, hot rivulets of fear on the inside</u> [SH: URL].</i>	Зовні мертва шкіра, а під нею <u>живі гарячі струмки страху</u> [CB: URL].
66.	<i>...he <u>couldn't stop shaking</u>...<u>High yellow flames danced on the dark hearth of his heart</u> [SH: URL].</i>	Він подумав, що це йому під силу, але <u>дріж угамувати не міг</u> . У темній кам'яній печерці танцювали високі жовті язики полум'я [CB: URL].
67.	<i>Just like every big hotel has dot a ghost... <u>heart attack or stroke or something like that</u> [SH: URL].</i>	І привиди в кожному великому готелі є... <u>серцевий приступ або удар, або ще щось таке</u> [CB: URL].

68.	<i>But <u>fear had settled around his heart</u> [SH: URL].</i>	<u>Жах охопив його</u> [CB: URL].
69.	<i>But now <u>the booming was only the racing heart and the only voice in the night was faraway sound of a police siren</u> [SH: URL].</i>	Але тепер виявилось, що це <u>стукає його розшаленіле серце</u> , а єдиним голосом серед ночі було далеке виття поліцейської сирени [CB: URL].
70.	<i>Yes. Jack's <u>heart was thudding dully in his chest</u> [SH: URL].</i>	Серце Джека монотонно стукало в грудях [CB: URL].
71.	<i>... his heart leaping into his mouth like a hot lump of ice, fearing that each turn would bring him face to face with the human tiger in these halls [SH: URL].</i>	серце грудкою стрибало в роті, обпалюючи крижаним холодом; він боявся, що за будь-яким поворотом може віч-на-віч зіткнутися із цим тигром у людській подобі [CB: URL].
72.	<i>Footsteps approaching the door or <u>only the heartbeat in his ears?</u> [SH: URL].</i>	Кроки наближаються до дверей, чи це стукає серце? [CB: URL].
73.	<i>His <u>face still had that pinched, deadly look</u> [SH: URL].</i>	Обличчя й далі було <u>мертвотним, стисненим</u> [CB: URL].
74.	<i>...<u>terror</u> closed in on him again, <u>a childlike fear, dismal and disheartening</u> [SH: URL].</i>	<u>наліг колишній жах</u> — <u>такими гнітючими й спустошуючими бувають дитячі страхи</u> [CB: URL].

75.	<i>At last Denny was quiet, only faintly trembling in her arms [SH: URL].</i>	Нарешті Денні затих і лише слабко тремтів в обіймах матері [CB: URL].
76.	<i>Jack suddenly looked scared, as if he'd seen something that might just have been a ghost [SH: URL].</i>	Джек раптом здався таким переляканим, немов щойно побачив примару [CB: URL].
77.	<i>... he screamed with all his might. His head seemed to shiver with force of it [SH: URL].</i>	закричав він щосили. Здавалося, від голосного крику голова розколеться [CB: URL].
78.	<i>There was an iron scream behind his lips, but he would not let it out [SH: URL].</i>	У роті Денні заचाївся крик, але хлопець притамував його [CB: URL].
79.	<i>In his mind he heard himself screaming into his frightened, crying son's face... [SH: URL].</i>	Подумки він почув, як волає перелякане, заплакане личко сина [CB: URL].
80.	<i>An almost superstitious dread [SH: URL].</i>	майже забобонний страх [CB: URL].
81.	<i>The expression on his face was one of drugged horror... [SH: URL].</i>	На обличчі читався жах, що притупив усі інші почуття [CB: URL].

82.	<i>Danny <u>cried out in shock,</u> his body going tense, trying to draw away from his father [SH: URL].</i>	<u>Переляканий на смерть</u> Денні скрикнув, напружуючись усім тілом у спробі вирватися з батьківських рук [CB: URL].
83.	<i>He could <u>taste his terror now</u> [SH: URL].</i>	Тепер він <u>відчув смак свого жаху</u> [CB: URL].
84.	<i>But he <u>was trembling all over,</u> and his eyes were <u>wide and starey</u> [SH: URL].</i>	Але він <u>весь тремтів,</u> а очі були <u>широко розкриті й непорушні</u> [CB: URL].
85.	<i>And then, <u>eyes widening in horror,</u> he saw the words REDRUM reflecting [SH: URL].</i>	А потім <u>розширеними від жаху очима</u> хлопчик прочитав слово ТРЕМС, що неясно відбилося в скляному ковпаку [CB: URL].
86.	<i>Danny Torrance <u>screamed in wretched terror</u> [SH: URL].</i>	<u>Нестямлячись від жаху</u> Денні Торренс закричав [CB: URL].
87.	<i>It <u>lurched toward him in a horrible, shambling run,</u> the roque mallet swinging up and up and up. [SH: URL].</i>	<u>Похитуючись, волочачи ноги,</u> істота кинулася до хлопчика. Молоток для гри в роке злітав і злітав догори, безжалісно свистячи в повітрі [CB: URL].

		URL].
88.	<i>He ran to his mother and hugged her, <u>trembling like a rabbit in a snare</u>[SH: URL].</i>	він підбіг до матері й, тремтячи, як кролик у сільці, обхопив її, свист затих і запало мовчання [CB: URL].
89.	<i>Each step toward the shadowy stairwell <u>increased her dread</u> and made her aware that she was leaving her sleeping son behind, alone and unprotected [SH: URL].</i>	З кожним кроком до обкутаного тінню колодязя сходової клітки жах <u>наростав</u> , а усвідомлення того, що вона залишила сплячого сина самого, без захисту, міцніло [CB: URL].
90.	<i>Her <u>pulse thudded steadily and deeply in her throat</u> [SH: URL].</i>	<u>Серце рівно й важко загувало у Венді в горлі</u> [CB: URL].
91.	<i>Because <u>it was frightening</u>, they swept it quickly from their minds [SH: URL].</i>	<u>Лякаючись</u> , вони швидко викидали це з голови [CB: URL].
92.	<i>Jack's cries had ceased, but that did <u>nothing to ease her fear</u> [SH: URL].</i>	Крики Джека припинилися, але <u>страх Венді від цього не ослаб</u> [CB: URL].
93.	<i>Ripped out of her sleep by his voice, raised in that old hectoring pitch she remembered so well, she still felt that she was</i>	Вирвана зі сну голосом Джека, який звучав на давній високій, жахаючій ноті, що Венді так добре

	<i>dreaming-but another part knew she was awake, and that terrified her more [SH: URL].</i>	пам'ятала, вона все ще думала, що спить, а іншою частиною розуму збагнула, що прокинулася, і це лякало її значно дужче [CB: URL].
94.	<i>For a moment his brain froze in utter panic and he could not think [SH: URL].</i>	На мить розум хлопчика заціпенів у цілковитій паніці, не здатний міркувати [CB: URL].
95.	<i>An almost drowsy terror stole through his veins [SH: URL].</i>	По жилах розтікся жах, що наганяє сон [CB: URL].
96.	<i>His breath was racing now, and the panic was like a rat behind his forehead, twisting and gnawing. [SH: URL].</i>	Він загнано дихав, під черепом, немов пацюк, вертіла-ся, гризла паніка [CB: URL].
97.	<i>His hood fell back, revealing his complexion, pale white giving way to hectic red blotches on his cheeks, his eyes bulging with terror [SH: URL].</i>	Каптур звалився на спину, відкривши обличчя, крейдяна блідість якого змінилася пропасними плямами рум'янцю на щоках, очі від жаху вискакували з орбіт [CB: URL].
98.	<i>She was an excruciating</i>	Уся вона, з голови до ніг,

	<i>throb of pain from one end to the other. Every time she inhaled, something stabbed viciously at her, and her neck was wet with blood from her grazed ear [SH: URL].</i>	<u>перетворилася на згусток різкого пульсуючого болю.</u> Щоразу, як Венді вдихала, у неї щось <u>люто</u> встромлювалося, а шию заливало кров'ю з обдертого вуха [CB: URL].
99.	<i>Terror as black as midnight swept through her [SH: URL].</i>	На неї нахлинув <u>чорний, як ніч, жах</u> [CB: URL].
100.	<i>Whimpering with fear, she began to pull herself upward again [SH: URL].</i>	<u>Плачучи від страху,</u> Венді знову почала підтягуватися [CB: URL].

SUMMARY

The emotional concept of HORROR, which was of particular interest for the study, has already attracted the attention of some researchers, however, there are no fundamental studies of the problem of updating the concept and ways to reproduce it in Ukrainian translation.

The aim of the study was to identify the means of updating the concept of HORROR in English on the example of Stephen King's novels «It», «Pet Sematary», «Shining» and to analyze the ways of its reproduction in the Ukrainian translation.

To achieve this goal, the following tasks were supposed to be solved:

1. to explore the problematics of the term concept in modern linguistics, translation strategies for reproducing the concept of HORROR, features of artistic discourse and the specifics of its translation;

2. to consider the representation of the concept of HORROR with the help of figures of quantity, actualization of the concept of HORROR with the help of figures of quality and verbalization of the concept of HORROR with the help of figures of identity;

3. to explore ways of the concept of HORROR verbalization means equivalent reproduction in the Ukrainian translation of Stephen King's novels and translation strategies to preserve the expressiveness of the concept of HORROR verbalization means in the translation of Stephen King's novels.

After considering the theoretical aspects of this study, we made the following conclusions. The term concept in modern theoretical literature does not have terminological accuracy. Generalization of points of view on the concept and its definition in linguistics allows us to draw the following conclusion: a concept is a unit of collective consciousness (sent to the highest spiritual values), which has a linguistic expression and is marked by ethno-cultural specifics.

The main translation techniques in translating the concept sphere of horror literature include the selection of stylistic correspondence, stylistic amplification, stylistic relaxation and omission. The translator should try to convey the essence of

the concept of HORROR, while maintaining the emotional tension of the work of art, which determines whether the meaning of the key concepts will be preserved or completely or partially leveled.

The literature of the horror genre as a kind of genre of fiction is of particular interest for research, since horror is a complex and diverse genre that has deep roots and great significance in modern literature.

The representation of the HORROR concept with the help of figures of quantity in Stephen King's novels «It», «Pet Sematary», «Shining» was represented by the author's tendency to use hyperbole and litotes.

In the novels of Stephen King, such tropes as metaphors, epithets and comparisons were found and analyzed. We believe that the role of epithets, as well as metaphors, is the most important in the works of horror literature, since these stylistic means are the most expressive.

Since one of the features of the literature of the horror genre is the focus on causing fear in the reader, the concept of horror can be traced in the works of this genre most clearly and has a number of such figures of identity as synonyms that are not inferior to this concept in terms of emotional expressiveness (fear, pain, numbness).

The translation strategies of preserving the expressiveness of the means of verbalizing the concept of HORROR in the translation of Stephen King's novels were presented by stylistic reinforcement and stylistic omission. We find such a translation interesting, but it somewhat distorts the author's intention.

The most successful in translating the linguistic and stylistic means of actualizing the concept of HORROR in Stephen King's novels was the equivalent translation. We consider this method of translation to be the most appropriate when translating emotionally colored concepts, as it allows preserve the expressiveness of the original in translation.

Further research into the concept of HORROR in the work of Stephen King is considered promising and important, as a detailed analysis has not yet been

conducted in modern research. Of particular interest is the preservation of the concept of HORROR in modern adaptations of the writer's novels.